

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากคณาจารย์ที่
ปรึกษาคือ รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ และ
อาจารย์มนตรี วงศ์รักพานิชย์ ผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมส่งเสริมการเกษตร ที่ให้ความกรุณาในการให้
คำปรึกษา แนะนำการจัดทำวิทยานิพนธ์ จนเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบคุณ สำนักงานเกษตรจังหวัดตาก สำนักงานเกษตรอำเภอ เจ้าหน้าที่
ผู้รับผิดชอบศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลและคณะกรรมการบริหาร
ศูนย์ฯ ที่ได้ให้การอนุเคราะห์ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ นายวิจิตร ช่วยพิทักษ์ เกษตรจังหวัดตาก นายพงษ์ชัย อุ่นเรือน เกษตร
จังหวัดศรีสะเกษ นายสมพล แสนคำ เกษตรจังหวัดชัยภูมิ และเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้การสนับสนุน
เสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งนี้

บุญยืน สิริพิบาล

กรกฎาคม 2550

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการบริหารงานศูนย์บริการ
และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดตาก
ชื่อและนามสกุล นายบุญยืน สิริทิบาล
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง
2. รองศาสตราจารย์ ดร.พรชูลีย์ นิลวิเศษ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

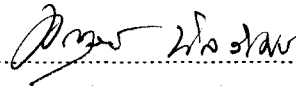
..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์มนตรี วงศ์รัศมีพานิช)

..... กรรมการ

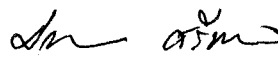
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรชูลีย์ นิลวิเศษ)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
ส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพหล)

วันที่ 22 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
คำนิยามศัพท์	4
ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
แนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	5
การดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล	8
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล	10
ขั้นตอนการดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล	12
องค์ประกอบของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล	20
กระบวนการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล	24
การดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ปี 2546	36
การถ่ายโอนภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2547	44
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
การวิเคราะห์ข้อมูล	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล	55
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบลต่อการบริหารจัดการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การ เกษตรประจำตำบล	61
ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การ เกษตรประจำตำบล	75
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	80
สรุปการวิจัย	80
อภิปรายผล	84
ข้อเสนอแนะ	86
บรรณานุกรม	89
ภาคผนวก	95
แบบสัมภาษณ์	96
ประวัติผู้วิจัย	107

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 3.1	กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 ศบค. ใน 9 อำเภอ.....	52
ตารางที่ 4.1	ข้อมูลพื้นฐานทางด้านสังคมของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล.....	57
ตารางที่ 4.2	ข้อมูลพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล.....	60
ตารางที่ 4.3	ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ด้านการจัดทำข้อตกลงร่วมกับ แนวทางการบริหารงานศูนย์.....	61
ตารางที่ 4.4	ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบล ด้านการประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์.....	62
ตารางที่ 4.5	ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ด้านการกระตุ้นผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร.....	63
ตารางที่ 4.6	ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ด้านการวางแผนปฏิบัติงาน ร่วมกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	65
ตารางที่ 4.7	ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ด้านการประสานงานจัดหางบประมาณ และบริหารจัดการเงินทุนของศูนย์.....	66
ตารางที่ 4.8	ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบล ด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ฯอันวยความ สะดวกแก่เกษตรกรในพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรม.....	67
ตารางที่ 4.9	ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบล ด้านการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกร จัดทำข้อมูลประจำตำบล.....	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.10	ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ด้านการจัดการถ่ายทอดความรู้.....	69
ตารางที่ 4.11	ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ด้านสนับสนุนการจัดวิสาหกิจชุมชน.....	70
ตารางที่ 4.12	ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ด้านการเตือนภัยเศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติ.....	71
ตารางที่ 4.13	ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ด้านการรับรองรายงานต่าง ๆ.....	72
ตารางที่ 4.14	ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ด้านการสนับสนุนการสร้างและพัฒนาเครือข่าย.....	73
ตารางที่ 4.15	ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ด้านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทุกกิจกรรมของศูนย์ให้ประชาชนรับทราบและเข้าร่วมกิจกรรม.....	74
ตารางที่ 4.16	ปัญหาในการบริหารงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล.....	75
ตารางที่ 4.17	ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกร.....	76
ตารางที่ 4.18	ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์.....	77
ตารางที่ 4.19	ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล.....	79

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ภาพที่ 2.1 ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับความคิดเห็น.....	6
ภาพที่ 2.2 สัญลักษณ์ของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล.....	10
ภาพที่ 2.3 กระบวนการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล.....	26

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นโยบายของรัฐบาลต้องการให้เกษตรกรรวมตัวกันเพื่อร่วมคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจ ในการกำหนดแผนพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความ ต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรได้จัดตั้ง ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลขึ้นในปี พ.ศ. 2542 โดยมุ่งเน้นให้เกิด กระบวนการเรียนรู้ควบคู่การพัฒนา และต่อมาในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2543 คณะรัฐมนตรีได้ เห็นชอบให้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการ การบริการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ข่าวสารข้อมูลความรู้และเทคโนโลยี เกษตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการในการพัฒนา ให้สอดคล้องกับการบริหารราชการ ยุคใหม่ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ หาแนวทางในการวางแผนและพัฒนาตาม ศักยภาพของชุมชนที่เป็นอยู่ การบริหารและจัดการในทุกระดับให้เป็นลักษณะบูรณาการ เพื่อให้เกิดการบริการแก่เกษตรกร ณ จุดเดียว (one stop service) โดยผ่านศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

สำนักงานเกษตรจังหวัดตาก ดำเนินการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ขึ้น ในปี พ.ศ.2542 จนถึงปี พ.ศ. 2549 รวมจำนวน 59 ศูนย์ ใน พื้นที่ 8 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ จำนวนคณะกรรมการศูนย์ฯ ๆ ละ 15 คน รวมทั้งสิ้น 885 คน เนื่องจาก ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล มีจำนวนมาก การบริหารมีความ แตกต่างหลากหลาย ซึ่งอาจจะเนื่องจากความแตกต่าง ทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและ ภูมิศาสตร์ที่มีเทือกเขาดินแดงชั้กั้นกลางแบ่งแยกจังหวัดตากออกเป็นสองฝั่ง ฝั่งตะวันตก ประกอบด้วย อำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาด อำเภอท่าสองยาง อำเภอพบพระ และอำเภออุ้มผาง รวม 5 อำเภอ ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยพื้นที่ราบเชิงเขาและภูเขาสูง ประชากรส่วนใหญ่จะเป็นชาวไทยภูเขา เผ่ากระเหรี่ยง ม้ง รองลงมาเป็นคนไทยพื้นราบ และคนต่างด้าวอีกจำนวนมาก เช่น พม่า ไทยใหญ่ มอญ แขก การคมนาคมมีถนนลาดยาง เข้าไปถึงตัวอำเภอแต่ในอีกหลายๆ หมู่บ้านเส้นทางคมนาคมโดยรถยนต์ไม่สามารถเข้าไปได้ถึงเพราะอยู่บนเขาสูงชันหรือไม่ก็ต้องข้าม

เขาข้ามห้วยไปมาลำบากต้องเดินทางด้วยทางเท้าเท่านั้น การศึกษาในพื้นที่ราบมีโรงเรียนประจำ ตำบล โรงเรียนประจำอำเภอ ในหมู่บ้านจะมีโรงเรียนที่สังกัด โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมขั้นพื้นฐาน แต่ส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนในสังกัดศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีครูหรือบุคลากรทางการศึกษาค่อนข้างน้อยหรือไม่ พอเพียงกับโรงเรียนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารจำนวนมาก และฝั่งตะวันออก ประกอบด้วย อำเภอเมือง ตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา และกิ่งอำเภอวังเจ้า รวม 3 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ สภาพโดยทั่วไปจะเป็นพื้นที่ราบ และที่ราบเชิงเขา มีการทำนาในเขตชลประทาน และมีการเลี้ยงสัตว์ในฤดูแล้ง เนื่องจากไม่มีน้ำเพียงพอกับการเพาะปลูก ประชากรส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีฐานะค่อนข้างดี การศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา แต่ก็ยังมีอีกหลายหมู่บ้านที่อยู่บนภูเขาสูง มีประชากรเป็นชาวไทยภูเขาเผ่า มูเซอ ม้ง เชา ลีซอ มีประชากรจำนวนมากไม่สามารถอ่านออกเขียนได้

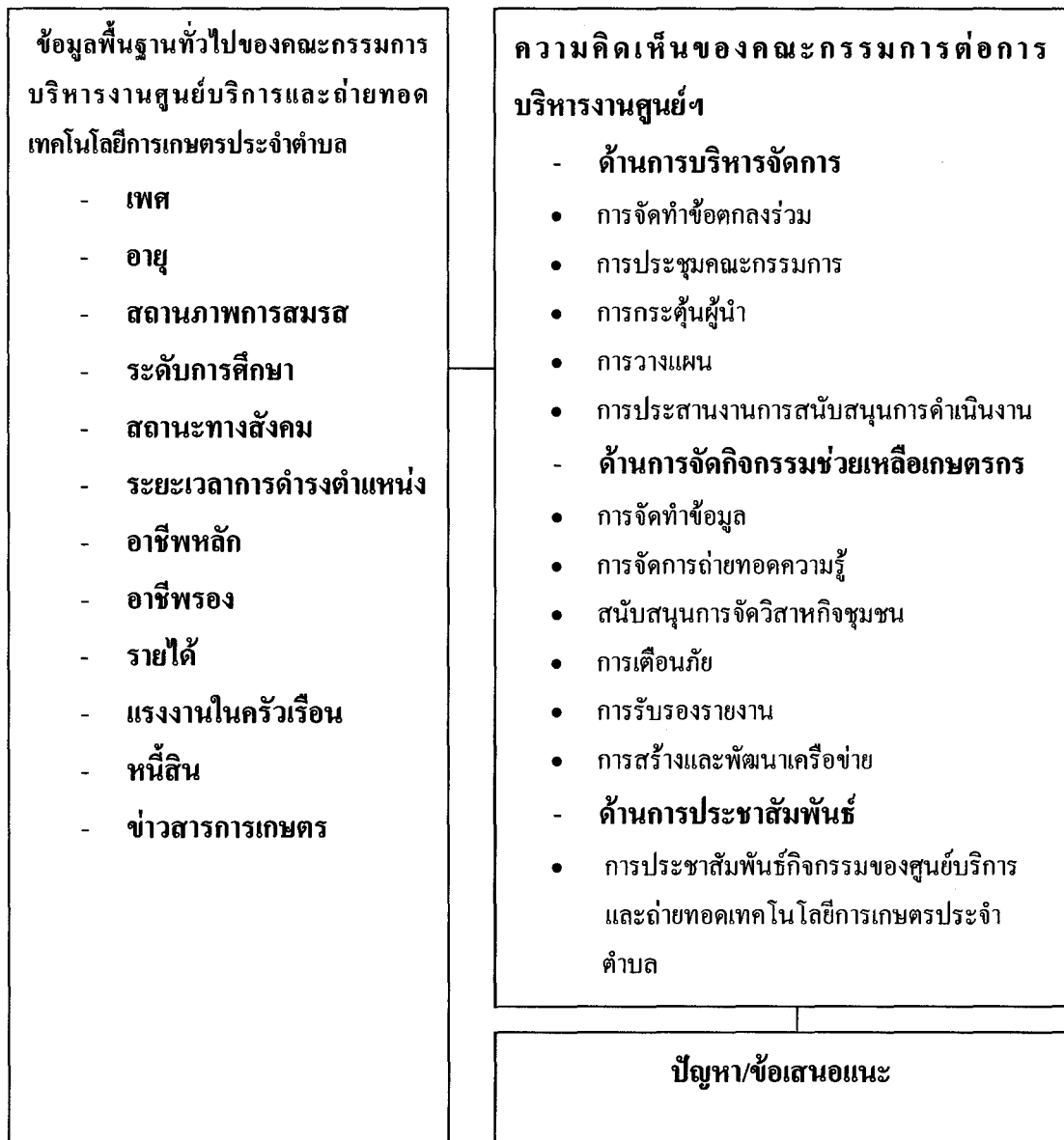
ด้วยความแตกต่างเนื่องจากสภาพแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณีและการศึกษา ตลอดจนวิถีทางการประกอบอาชีพ ทำให้การบริหารจัดการงานศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดตาก จำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัย ดังนั้น การศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการบริหารงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำ ตำบล จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะได้นำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศูนย์บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดตาก หรือจังหวัดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ จังหวัดตาก
- 2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการบริหารงานศูนย์ฯ
- 2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานศูนย์ฯ

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิด (conceptual framework) ในการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการบริหารงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดตาก มีดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย โดยการเก็บข้อมูลและความคิดเห็นจากคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดตาก ตามขอบเขตของกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2549 จำนวน 8 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 **ความคิดเห็น** หมายถึง ความเชื่อ ความคิด ความรู้สึก หรือทัศนคติของบุคคลที่เกิดขึ้นกับสิ่งนั้นๆ ไม่อาจบอกได้ว่าถูกต้องหรือไม่ และการลงความเห็นของแต่ละบุคคลที่เห็นว่ น่าจะเป็นจริงหรือน่าจะตรงตามที่คิดไว้

5.2 **คณะกรรมการ** หมายถึง ผู้แทนจาก อบต. 1 คน ผู้แทนจากสถาบันเกษตรกร หรือกลุ่มอาชีพไม่เกิน 2 คน ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 คน อาสาสมัครเกษตรกร 1-4 คน รวมแล้วไม่เกิน 15 คน ทำหน้าที่ในการบริหารและจัดการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

5.3 **การบริหาร** หมายถึง การใช้ศิลปะในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมด ภายในองค์กร ให้เกิดประโยชน์และความพึงพอใจสูงสุดแก่บุคคลในองค์กรนั้นๆ

5.4 **ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล** หมายถึง สถานที่ที่รวบรวม นำเสนอและบริการข้อมูล ตลอดจนใช้เป็นทีประชุม จัดเวทีชาวบ้าน ฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร (ในที่นี้ใช้คำว่า ศบกต.แทน)

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 นำข้อมูลไปเป็นแนวทาง การพัฒนาการบริหารงานของคณะกรรมการ ศบกต.ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.2 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรทุกระดับ และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจในปัญหา สามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ ศบกต. ได้ดียิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสาร ตำรา ที่เป็นทฤษฎี หลักการ แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบและข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ วิจัย และสนับสนุนการศึกษา ดังนี้

- 2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
- 2.2 การดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
- 2.3 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
- 2.4 การถ่ายโอนภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

2.1.1 ความหมายของความคิดเห็น

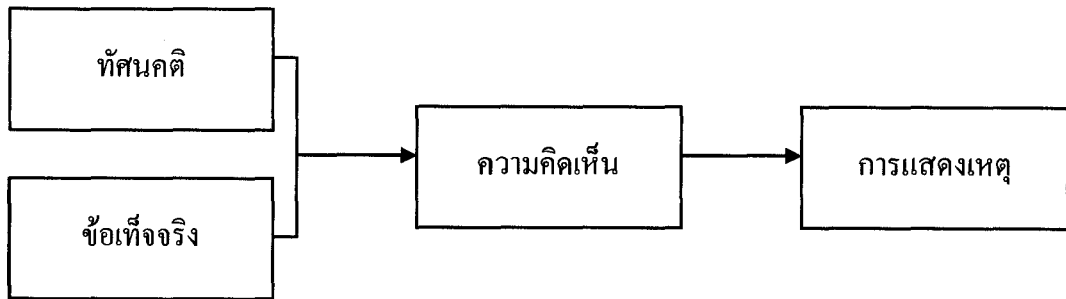
ผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็นมีหลายท่าน ดังนี้

ความคิดเห็น (opinion) ตามรากศัพท์จากพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2524 : 238) ได้ให้ความหมายไว้ว่า

- 1) ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม
- 2) ทศนะหรือประมาณการที่เกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นหนึ่ง เช่น ทศนะเกี่ยวกับความเหมาะสมของนโยบายวางแผนครอบครัว
- 3) คำแถลงของผู้ที่ยอมรับนับถือกันว่า เป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้มาขอปรึกษา

สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ (2522 : 126) ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นการแสดงออกซึ่งวิจาร์ณญาณที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะความคิดเห็นของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปตามข้อเท็จจริง ทศนคติของบุคคล ในขณะที่ทศนคติแสดงความรู้สึกทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับสิ่งหนึ่ง ความคิดเห็นจะเป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อให้ง่าย

ต่อการเข้าใจ อาจกล่าวได้ว่า ความคิดเห็นเป็นการคาดการณ์ ส่วนทัศนคติเป็นอารมณ์ที่อยู่ในระดับลึกกว่าความคิดเห็น สามารถเขียนภาพแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับความคิดเห็น

จากแผนภูมิแสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นเกิดจากการเปลี่ยนข้อเท็จจริงหรือเห็นสิ่งที่ได้พบเห็นมาแต่ลักษณะการเปลี่ยนข้อเท็จจริงนั้น ๆ ย่อมเป็นไปตามทัศนคติของบุคคลและเมื่อคนนั้นถูกถามว่าทำไมจึงมีความคิดเห็นอย่างนั้น เขาจะพยายามให้เหตุผลไปตามที่เขาคิด

วีรัชฎ์ คงคะจันทร์ (2524 :45) ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า หมายถึง การแสดงออกของทัศนคติโดยการพูด

สุชา จันทน์เอม (2524 : 64) กล่าวว่า ความคิดเห็น คือ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง แต่เป็นลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนกับทัศนคติ คนเรามักจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ

สุรางค์ จันทน์เอม (2529 : 123) ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ (perceive) ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนั้น ไม่ว่าข้อมูลนั้นจะมีหลักฐานอ้างอิงหรือไม่หรืออาจเห็นด้วยตา ทัศนคติ คือการที่บุคคลมีความรู้สึกทั่ว ๆ ไปต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วนความคิดเห็น คือ การอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ

โยธิน กันสนยุทร และจุมพล พูลภัทรชีวัน (2529 : 69) ให้ความหมายของความคิดเห็น (opinion) ว่า เป็นการแสดงออกทางถ้อยคำ (verbal expression) เกี่ยวกับทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อ ความคิดเห็นดังกล่าวอาจประกอบด้วย องค์ประกอบทางอารมณ์หรือทางพฤติกรรมด้วยก็ได้

จุมพล นิภาเกษม (2536 : 245) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาศัยพื้นฐานประสบการณ์และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องในการแสดงออก

ภูวคณ จันทรส (2539 : 85) ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีการแสดงออกที่สามารถสังเกตได้และการแสดงความคิดเห็นของบุคคลหนึ่งบุคคลอื่นอาจไม่เห็นด้วยก็ได้

จากแนวความคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า ความคิดเห็นมีความหมายใกล้เคียงกับทัศนคติมาก ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ คือ เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องในการแสดงออกด้วยการพูดหรือการเขียนที่มีลักษณะเป็นการลงมติหรือตีความ ซึ่งอาจเป็นลักษณะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ความคิดเห็นอาจไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ๆ ก็ได้

2.1.2 การวัดความคิดเห็น

เนื่องจากความคิดเห็นและทัศนคติมีความหมายและลักษณะต่าง ๆ ใกล้เคียงกันมาก ดังนั้น การวัดความคิดเห็นจึงใช้วิธีการวัดทางทัศนคติได้ด้วย แต่เนื่องจากทัศนคติเป็นพฤติกรรมภายใน และไม่สามารถทราบได้เลยว่าบุคคลมีทัศนคติอย่างไร ดังนั้น จึงต้องใช้วิธีการอนุมานจากพฤติกรรมภายนอกที่บุคคลแสดงออก และมีวิธีการวัดหลาย ๆ วิธี ดังนี้ (นีออน กลิ่นรัตน์, 2525: 145)

1) การรายงานตนเอง

เป็นการวัดทัศนคติโดยวิธีการให้ผู้ถูกวัด รายงานตัวเองถึงความรู้สึก ทำที่ต่อนั้น ๆ อาจเป็นไปในรูปทางบวกหรือทางลบ ไม่ได้แยกวัดองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความคิด ความรู้สึก หรือด้านพฤติกรรม แต่จะวัดเพียง ดี – ไม่ดี สนับสนุน – คัดค้าน เห็นด้วย – ไม่เห็นด้วย มาตราวัดทัศนคติแบบนี้แบ่งออกได้หลายประเภท เช่น มาตราวัดของไลเคิร์ต (Likert – type scales) ได้สร้างมาตราวัดทัศนคติ โดยพัฒนามาจาก ของ Thurstone มีข้อความทั้งทางบวกและทางลบปะปนกัน ส่งไปให้ผู้ตอบตัดสินใจว่า ข้อความใดตรงกับระดับความคิดเห็นของผู้ตอบที่สุด ซึ่งมี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่มีความเห็น ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่จากการใช้มาตรวัดแบบนี้มักจะพบว่าผู้ตอบที่ช่องเฉย ๆ (ไม่มีความเห็น) เป็นส่วนมาก จึงมีการใช้คำว่า เห็นด้วยเพียงเล็กน้อย และไม่เห็นด้วยเพียงเล็กน้อย แทนคำว่าเฉย ๆ เพื่อให้สามารถวัดความเห็นของผู้ตอบได้

2) การสังเกตพฤติกรรม

การสังเกตพฤติกรรมภายนอกของบุคคลเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้ทราบถึงทัศนคติของบุคคลได้ ซึ่งอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์ประกอบด้วย เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อธิบายเพิ่มเติม นอกจากนั้นอาจจะใช้วิธีการต่าง ๆ ต่อไปนี้เพื่อวัดทัศนคติหรือความคิดเห็น ได้แก่

ก. การใช้วิธีการกึ่งสะท้อนภาพ เช่น การให้ผู้ถูกศึกษาบรรยายภาพที่มองเห็น ไม่ชัดเจน หรือให้เติมคำหรือข้อความ หรือให้พูดคำใดคำหนึ่งที่นึกขึ้นได้ทันทีหลังจากที่เสนอคำที่ต้องการวัด

ข. ผลการทำแบบทดสอบแบบปรนัย คือ การเลือกคำตอบจากแบบทดสอบแบบปรนัย ในตัวเลือกที่ไม่ถูกต้อง และแสดงถึงความลำเอียงในเรื่องนั้น โดยจะต้องมีคำตอบที่ถูกต้องไว้ด้วย

ค. การวัดจากปฏิกิริยาของร่างกาย เนื่องจากว่าขณะที่ร่างกายเกิดอารมณ์จะมีปฏิกิริยาของร่างกายที่สามารถวัดได้ เช่น การใช้เครื่องวัดการตอบสนองของผิวหนัง การวัดจากอัตราการเต้นของหัวใจ การบีบตัวของหลอดเลือด การหดและการขยายตัวของม่านตา สิ่งเหล่านี้จะทำให้รู้ถึงความเข้มข้นของทัศนคติ แต่ไม่สามารถบอกทิศทางว่าเป็นไปในทางลบหรือทางบวก

ง. การวัดด้วยการแสดงออกทางใบหน้า แบบนี้แบ่งเกณฑ์การวัดออกเป็น 7 ระดับ ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงท่าทางของใบหน้า ประกอบด้วย ตาและปาก โดยจะดูลักษณะอาการของปาก กล่าวคือ ถ้าริมฝีปากโค้งขึ้นก็แสดงว่ามีความเห็นด้วย ถ้าริมฝีปากอยู่ในระดับแนวราบหรือปกติแสดงว่า ไม่แสดงความคิดเห็นหรือไม่แน่ใจ แต่ถ้าริมฝีปากโค้งลงล่างแสดงให้เห็นว่าไม่เห็นด้วย

การวัดทัศนคติส่วนใหญ่จะใช้วิธีการแบบรายงานตนเอง เพราะสามารถจัดเก็บข้อมูลได้จากคนกลุ่มใหญ่ ซึ่งอาจกระทำได้โดยการสัมภาษณ์ ซึ่งมีทั้งแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะคำถามไว้ให้เลือกตอบ และลักษณะคำตอบที่ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ หรืออาจใช้แบบสอบถามซึ่งสามารถใช้ได้รวดเร็ว ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปอธิบายได้กว้างขวาง แต่มีข้อจำกัดเพราะอาจได้ข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริงกับพฤติกรรมของเขา เนื่องจากบุคคลเกิดความระมัดระวังในการตอบแบบสอบถาม เพราะฉะนั้นการวัดทัศนคติจึงควรใช้หลาย ๆ วิธีประกอบกัน เพื่อช่วยเสริมข้อบกพร่องในวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 การดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

2.2.1 ความเป็นมาของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

จากการพัฒนางานด้านการเกษตรในอดีตที่ผ่านมา ขาดความต่อเนื่อง และขาดความเชื่อมโยงในการบริหารและการจัดการ เช่น การสนับสนุนปัจจัยการผลิตไปสู่เกษตรกรยังไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากข้อจำกัดของงบประมาณ อีกทั้งการพัฒนาแบบแยกส่วนขาดการผสมผสานกิจกรรมของหน่วยงาน เกิดความซ้ำซ้อน ทำให้เกิดการพัฒนานเป็นเรื่อง ๆ ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรได้ทั้งหมด (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2542) นอกจากนี้ในปัจจุบันการผลิตการเกษตรที่มีคุณภาพที่สามารถแข่งขันในตลาดโลกมีน้อย ทั้งนี้

เพราะการผลิตของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่มีปัญหาศักยภาพการผลิตด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน เกษตรกรขาดเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ขาดปัจจัยการผลิต เงินทุน การมีส่วนร่วม ตลอดจนการจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ในพื้นที่ จึงทำให้ เกษตรกรต่างคนต่างอยู่ ชุมชนขาดความเข้มแข็ง ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ อันเนื่องมาจากปัญหา ความยากจน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2543) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึง ปัญหาดังกล่าว ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ซึ่งใช้ในปัจจุบัน ได้ มุ่งเน้นให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาซึ่งจะเชื่อมโยงกับเทคโนโลยีและคุณภาพชีวิต จึงมี ความจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมของชุมชนให้มีศักยภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาในทุก ๆ ด้านต่อไป กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงมีนโยบายดำเนินงานโครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้าน การเกษตรในรูปแบบของการบูรณาการโครงการ เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันทั้งระหว่างหน่วยงาน ของภาครัฐ องค์กรท้องถิ่น และเกษตรกร ในการพัฒนาการเกษตร ทำให้เกิดการประหยัด มีการ ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน ชุมชนได้มีส่วนร่วมใน การวิเคราะห์ วางแผน และกำหนดกิจกรรมด้วยตัวเอง ซึ่งแนวทางที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ อย่างเป็นทางการ จำเป็นจะต้องมีศูนย์กลางในการประสานงานและบริหารจัดการในเรื่องนี้ ดังนั้น ในปี 2542 กรมส่งเสริมการเกษตร จึงได้จัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล (สบกต.) เพื่อเป็นศูนย์กลางร่วมในการพัฒนางานด้านการเกษตรที่มีการเชื่อมโยงการ ปฏิบัติงานระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เกษตรกร องค์กรเกษตรกร แกนนำกลุ่มอาชีพ และหน่วยงาน ต่าง ๆ ในลักษณะบูรณาการ เป็นจุดศูนย์กลางในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล ความรู้และ เทคโนโลยีการเกษตร รวมทั้งให้บริการด้านการเกษตรอื่น ๆ (ศูนย์บริการด้านการเกษตรแบบ เบ็ดเสร็จ one stop service) ตามแนวคิด “ทุกเรื่อง ทุกปัญหา ทุกสาขาเกษตรตรงมาที่ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล” เพื่อจะทำให้เกิดระบบและรูปแบบใน การถ่ายทอดความรู้ที่มีการขยายผลไปสู่เกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงต่อความต้องการ ของชุมชน ก่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพในทุก ๆ ด้าน ผลักดันให้ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ อย่างยั่งยืนต่อไป โดยได้รับงบประมาณในส่วนของงบกลาง รายการค่าใช้จ่ายในการบรรเทา ผลกระทบทางสังคมจากวิกฤตเศรษฐกิจ (บสศ.) จำนวน 92,284,610 บาท เพื่อดำเนินการตั้ง ศูนย์ฯ นำร่อง 76 ศูนย์ ใน 76 จังหวัด ศูนย์ละ 1,126,860 บาท และงบปกติของกรมส่งเสริม การเกษตร 228,640,000 บาท เพื่อดำเนินการตั้งศูนย์ฯ ระดับภาค 6 ศูนย์ และศูนย์ทั่วไป (ศูนย์ก่อตั้ง) อีกจำนวน 5,607 ศูนย์ (กรมส่งเสริมการเกษตร 2542 :5)

2.2.2 ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล คือ ศูนย์กลางในการประสานงานถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรสาขาต่าง ๆ ในระดับตำบลสู่เกษตรกรซึ่งมีสัญลักษณ์ดังภาพที่ 2.1 และความหมายของสัญลักษณ์นั้น ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.2 สัญลักษณ์ของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร (2542 : 6)

ใบไม้ มีหน้าที่สังเคราะห์แสงเพื่อสร้างอาหารหล่อเลี้ยงลำต้น เปรียบเสมือนเจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานที่ร่วมกันถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรให้แก่เกษตรกร

ลำต้น ต้นไม้สามารถเจริญงอกงามได้ดี จะต้องได้รับอาหารอย่างเพียงพอ ซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์แสงของใบไม้ เปรียบเสมือนเกษตรกรได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี ได้รับการพัฒนาอาชีพเกษตรกรจากเจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน จนเกษตรกรสามารถสร้างรายได้เลี้ยงครอบครัวและพึ่งพาตนเองได้

ลำต้นที่เป็นรูปคน เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในลักษณะบูรณาการ โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ วางแผน และกำหนดกิจกรรมด้วยตนเอง อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน

วงกลม การโอบอ้อมการดูแลเอาใจใส่ช่วยเหลือเกษตรกรของแต่ละหน่วยงานในรูปแบบของการบูรณาการ

รูปทรงกลมที่วิ่งตามเส้นรอบวง เทคโนโลยีทางการเกษตรจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่พร้อมจะถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

2.2.3 วัตถุประสงค์การจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

การจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์กลางความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรท้องถิ่น และเกษตรกร ในการดำเนินงานถ่ายทอดและขยายผลของเทคโนโลยีการเกษตรอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2542ก)

2.2.4 หน้าที่ของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมีหน้าที่เป็นศูนย์กลางนำความรู้ด้านการเกษตรทุกสาขา ของทุกกรม/ กอง ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไปถ่ายทอดสู่เกษตรกรในพื้นที่ตำบล โดยมีการพิจารณาเลือกเทคโนโลยี กิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ และเกษตรกรตำบลนั้น ทั้งนี้ เกษตรกรจะเป็นผู้รับประโยชน์โดยตรงจากการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีด้านการเกษตร ที่มีกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ให้เลือกได้หลากหลาย สามารถนำไปพัฒนาและปรับปรุงอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.5 ประเภทของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

กรมส่งเสริมการเกษตรให้ทุกจังหวัดดำเนินการตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลให้ครบทุกตำบลที่มีการเกษตรภายในเดือนกันยายน พ.ศ.2542 โดยให้ดำเนินการตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ออกเป็น 2 ประเภท (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2542ข) ได้แก่

1) ศูนย์นำร่อง ให้สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาค ทั้ง 6 ภาค ตั้งศูนย์ ระดับภาค จำนวน 6 ศูนย์ และให้ทุกจังหวัด 76 จังหวัด ตั้งศูนย์ ระดับจังหวัด 76 ศูนย์ รวมเป็น 82 ศูนย์ โดยสนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์ฯ ละ 1,126,860 บาท งบประมาณดังกล่าว รัฐบาลได้รับความช่วยเหลือจากธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank 3 ADB) และให้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์นำร่องให้ครบทุกอำเภอ (800 อำเภอ) อำเภอละ 1 ตำบล ภายในปี 2546

2) ศูนย์ก่อตั้ง สำหรับตำบลที่เหลือ ให้ดำเนินการตั้งเป็นศูนย์ทั่วไป หรือเรียกว่า ศูนย์ก่อตั้ง จำนวน 5,607 ศูนย์ โดยสนับสนุนงบประมาณศูนย์ฯ ละ 40,000 บาท งบประมาณของกรมส่งเสริมการเกษตร

2.2.6 ขั้นตอนการดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

การดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในปี 2542 มุ่งเน้นที่ศูนย์นำร่องเป็นหลัก ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานรวม 9 ประการ ดังนี้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2542)

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมเจ้าหน้าที่

วัตถุประสงค์

เพื่อทำความเข้าใจในแนวทาง ทิศทาง ของแผนงาน โครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตร รวมทั้งขั้นตอนการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล

ผู้ปฏิบัติ

- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กรมส่งเสริมการเกษตร
- คณะทำงาน โครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตรระดับจังหวัด / อำเภอ

วิธีการ

1) กองแผนงานและโครงการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร จัดประชุมชี้แจงแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นรายภาค เพื่อทำความเข้าใจในแนวทาง ทิศทาง ของแผนงานโครงการรวมขั้นตอนและกิจกรรม ตามโครงการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2) คณะทำงานโครงการระดับจังหวัด / อำเภอ ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จัดประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ในสังกัดทราบ เข้าใจแนวทางการดำเนินงานโครงการ

ขั้นตอนที่ 2 การคัดเลือกและอำนวยการตำบลเป้าหมาย

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ได้ตำบลและพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมเข้าร่วมโครงการ

ผู้ปฏิบัติ

- สำนักงานเกษตรจังหวัด / อำเภอ
- คณะทำงานโครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตรระดับจังหวัด / อำเภอ
- คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัด

วิธีการ

1) สำนักงานเกษตรจังหวัด / อำเภอ หรือร่วมกับคณะทำงาน โครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตรระดับอำเภอ / จังหวัด ตรวจสอบความเหมาะสมและคัดเลือกพื้นที่ โดยมีหลักเกณฑ์พอสังเขป ดังนี้

- เป็นตำบลที่มีความเหมาะสมต่อศักยภาพด้านการเกษตร
- เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพเอื้อต่อการสร้างเครือข่ายกระบวนการเรียนรู้
- เกษตรกรในตำบลมีความพร้อมและความต้องการเข้าร่วมโครงการ

2) จำแนกกลุ่มของตำบล เพื่อให้การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรมีประสิทธิภาพ โดยจำแนกกลุ่มของตำบลเป้าหมายตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข เป็น 3 ระดับ คือ ระดับเริ่มดำเนินการ ระดับพัฒนา และระดับสมบูรณ์แบบ โดยพิจารณาการดำเนินการคัดเลือกตำบลระดับพัฒนา มีศักยภาพและมีกิจกรรมเกษตรเอื้ออำนวยต่อการพัฒนา เข้าร่วมโครงการตามเป้าหมายแต่ละปี และพัฒนาต่อเนื่อง ให้เป็นระดับสมบูรณ์แบบต่อไป สำหรับตำบลเริ่มดำเนินการ ให้จัดเตรียมการพัฒนาเพื่อคัดเลือกเข้าร่วมโครงการในปีต่อไป

3) สำนักงานเกษตรอำเภอ / จังหวัด แจกรายชื่อตำบลที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมต่อคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัดทราบ

ขั้นตอนที่ 3 การสำรวจข้อมูลและวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ วัตถุประสงค์

เพื่อปรับปรุงระบบการส่งเสริมการเกษตร ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

ผู้ปฏิบัติ

- สำนักงานเกษตรอำเภอ
- สถานีพัฒนาที่ดิน
- คณะทำงาน โครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตรระดับอำเภอ

วิธีการ

1) สำนักงานเกษตรอำเภอ โดยคณะทำงานโครงการฯ ระดับอำเภอ ดำเนินการสำรวจและวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ในตำบลเป้าหมาย ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดย

- ใช้หลักฐานข้อมูลที่สำรวจได้ จากกรมส่งเสริมการเกษตร และกรมพัฒนาที่ดิน ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการผลิต ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน และเทคโนโลยีด้านการเกษตรที่มีอยู่อย่างละเอียดก่อนเริ่มโครงการ

- จัดทำทะเบียนครัวเรือนเกษตรกรและจัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในตำบลเป้าหมาย โดยอาศัยผู้นำท้องถิ่น คณะกรรมการหมู่บ้าน รวมทั้งแกนนำกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

2) สำนักงานเกษตรอำเภอเสนอผลการสำรวจ และวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ของ ตำบลเป้าหมาย ต่อประธานคณะกรรมการฯ ระดับจังหวัด เพื่อดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการ ระดับจังหวัดต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำแผนปฏิบัติการโครงการ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้การดำเนินงาน โครงการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด ในลักษณะ บูรณาการ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้ปฏิบัติ

- สำนักงานเกษตรจังหวัด / อำเภอ
- คณะทำงานโครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตรระดับจังหวัด / อำเภอ

วิธีการ

1) คณะทำงานโครงการฯ ระดับจังหวัด / อำเภอ ประชุมพิจารณาจัดทำแผนปฏิบัติการ โดยการประสานแผนระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้วยการกำหนดกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนตาม แนวทางการดำเนินงานตามกิจกรรมโครงการ

องค์ประกอบกิจกรรมหลัก

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
- การทดสอบเทคโนโลยีในชุมชน
- การสาธิตต้นแบบและทดลองตาม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ
- การสาธิตต้นแบบเชิงผสมผสานกิจกรรมการเกษตร
- การสาธิตนำร่องเชิงการผลิตทางการเกษตรแต่ละด้าน
- การสาธิตโครงการสระเก็บน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตรผสมผสาน
- การสร้างชุมชนเครือข่ายพัฒนาการเกษตร
- เทคนิคการถ่ายทอดเทคโนโลยีอื่น ๆ

2) คณะทำงานโครงการฯ ระดับจังหวัด เสนอแผนปฏิบัติการโครงการระดับจังหวัด ให้คณะกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัดให้ความเห็นชอบ เพื่อให้การสนับสนุน การดำเนินกิจกรรมตามแผนปฏิบัติงานโครงการ

3) คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัด จัดส่งแผนปฏิบัติการโครงการ ระดับจังหวัดที่ผ่านความเห็นชอบแล้วให้หน่วยงานต่อไปเพื่อดำเนินการต่อไป

- ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด จัดทำแผนปฏิบัติการโครงการของ หน่วยงาน เพื่อส่งเสริม สนับสนุนปัจจัยการผลิต วิชาการ และเทคโนโลยี

- ให้คณะทำงานโครงการฯ ระดับอำเภอ และระดับตำบล ดำเนินการเตรียมความพร้อมเกษตรกรและดำเนินงานตามกิจกรรมโครงการ

4) ส่วนราชการหรือกรมต้นสังกัด พิจารณาจัดสรรงบประมาณ และจัดทำรายละเอียดการโอนเงินไปยังจังหวัดเพื่อดำเนินการต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 การดำเนินงานตามกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร วัตถุประสงค์

เพื่อให้เกิดกระบวนการตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล การจัดตั้งจุดสาธิต วิจัย การดำเนินการสาธิต การถ่ายทอดความรู้ และการขยายผล

ผู้ปฏิบัติ

- สำนักงานเกษตรจังหวัด / อำเภอ
- สำนักงานประมงจังหวัด / อำเภอ
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด / อำเภอ
- สำนักงานสหกรณ์จังหวัด / อำเภอ
- สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัด
- สำนักงานศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด
- สำนักงานวิจัยแลพัฒนาการเกษตร
- สำนักงานเกษตรเศรษฐกิจการเกษตร
- คณะทำงานโครงการฯ ระดับอำเภอ
- คณะทำงานโครงการฯ ระดับตำบล
- ผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

วิธีการ

1) คณะทำงานโครงการฯ ระดับตำบล ร่วมกับคณะทำงานโครงการฯ ระดับอำเภอ กำหนดจุดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล โดยพิจารณาเหตุผลประกอบ คือ

- อยู่ในแหล่งชุมชน ดูแลง่าย มีการคมนาคมสะดวก อาจพิจารณาพื้นที่ในหมู่บ้านเดียวกันกับ อบต.
- พัฒนาอาคารสถานที่ที่มีอยู่เดิม และสามารถปรับปรุงเป็นสำนักงานศูนย์โดยใช้วัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่นเป็นอันดับแรก

- สำนักงานศูนย์ที่มีพื้นที่อเนกประสงค์ ที่สามารถใช้ในการประสานงานของเจ้าหน้าที่และเกษตรกร การพบปะ ประชุมย่อย ตลอดจนเป็นศูนย์กลางการบริหารข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกร

- พิจารณาถึงความยั่งยืนของศูนย์เป็นสำคัญ

2) คณะทำงานโครงการฯ ระดับตำบล ร่วมกับคณะทำงานโครงการฯ ระดับอำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดจุดสาธิต ทดสอบกิจกรรมการเกษตรในพื้นที่ตำบล โดย

- เกษตรกรผู้ร่วมกิจกรรมสาธิต (เกษตรกรอาสา) ยื่นแบบแสดงความจำนงเข้าร่วมโครงการ และดำเนินกิจกรรมสาธิต ทดสอบ ภายใต้แผนงานที่กำหนด และการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนด้านวิชาการและเทคโนโลยี ภายใต้การประสานงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล พร้อมทั้งจัดทำทะเบียนเกษตรกรทุกรายที่เข้าร่วมโครงการ แล้วจัดทำสำเนา 2 ชุด ให้สำนักงานเกษตรจังหวัดทราบ

- เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จัดทำแผนการผลิต ตามศักยภาพของพื้นที่ โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ พร้อมทั้งดำเนินการตามกิจกรรมการวิจัย ทดสอบ และสาธิต โดยมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้คำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิด

3) คณะทำงานโครงการฯ ระดับตำบล ร่วมกับคณะทำงานโครงการฯ ระดับอำเภอ กำหนดแผนถ่ายทอดความรู้จากจุดสาธิต ได้แก่ การกำหนดหัวข้อ เนื้อหารายละเอียดในการถ่ายทอด (พัฒนาเกษตรกรผู้ทำกิจกรรมสาธิต เกษตรอาสา ให้เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้) กำหนดบุคคลเป้าหมายเข้ามารับการถ่ายทอด พร้อมทั้งกำหนดแผนในการขยายผล

ขั้นตอนที่ 6 การส่งเสริมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

วัตถุประสงค์

เพื่อกระจายความรู้และเทคโนโลยีที่ประสบผลสำเร็จไปสู่เกษตรกร

ผู้ปฏิบัติ

- คณะทำงานโครงการฯ ระดับจังหวัด / อำเภอ
- คณะทำงานโครงการฯ ระดับตำบล
- กรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

วิธีการ

1) คณะทำงานในระดับพื้นที่ ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในตำบล ได้รับรู้ถึงเทคโนโลยีการเกษตรที่ประสบความสำเร็จ ตลอดจนแจ้งถึงจุดถ่ายทอดที่เกษตรกรสามารถเข้ามาเรียนรู้ในกิจกรรมสาธิตประเภทต่าง ๆ โดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน สิ่งพิมพ์ภายในตำบล เป็นต้น

2) คณะทำงานโครงการฯ ระดับจังหวัด/อำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ในเทคโนโลยีที่ประสบความสำเร็จแก่เกษตรกรในพื้นที่อื่น ๆ ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สิ่งพิมพ์ แผ่นพับ นิทรรศการ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 7 การพัฒนาการกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี

วัตถุประสงค์

เพื่อระดมความคิดจากนักวิชาการ ให้เกิดการพัฒนาระบบการถ่ายทอดเทคโนโลยี ไปสู่เกษตรกรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้ปฏิบัติ

- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กรมส่งเสริมการเกษตร
- กรมส่งเสริมสหกรณ์
- กรมวิชาการเกษตร
- กรมปศุสัตว์
- กรมประมง
- กรมพัฒนาที่ดิน
- สถาบันและหน่วยงานด้านวิชาการ
- ภาคเอกชนและองค์กรเอกชน
- คณะทำงานโครงการฯ ระดับจังหวัด / อำเภอ

วิธีการ

1) สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดสัมมนา ระดมความคิด ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น การพัฒนาระบบการถ่ายทอดเทคโนโลยี การกำหนด ประเด็นการสาธิต ทดสอบ กิจกรรมการเกษตร เป็นต้น

2) คณะทำงานโครงการฯ ระดับจังหวัด / อำเภอ จัดสัมมนาร่วมกับองค์กร ทั้งภาครัฐ และเอกชนในพื้นที่ เพื่อปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการทดสอบ สาธิต การถ่ายทอดความรู้ไปสู่ เกษตรกรและการขยายผล

ขั้นตอนที่ 8 การตรวจสอบ ติดตาม และรายงาน

วัตถุประสงค์

เพื่อรับทราบผลการดำเนินงาน ตลอดจนทราบความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค การดำเนินงานโครงการ ซึ่งใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานต่อไป

ผู้ปฏิบัติ

- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กรมส่งเสริมการเกษตร
- กรมส่งเสริมสหกรณ์
- กรมวิชาการเกษตร
- กรมปศุสัตว์
- กรมประมง
- กรมพัฒนาที่ดิน
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
- คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัด
- คณะกรรมการโครงการฯ ระดับจังหวัด / อำเภอ
- คณะทำงานโครงการฯ ระดับตำบล
- ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรประจำตำบล

วิธีการ

1) คณะทำงานโครงการฯ ระดับตำบล โดยผู้อำนวยการศูนย์ฯ จัดทำแบบรายงานระดับอำเภอ ตามแบบรายงานความก้าวหน้าประจำเดือนระดับอำเภอ ส่งให้สำนักงานเกษตรอำเภอ 1 ชุด เพื่อนำเสนอในการประชุมคณะทำงานโครงการฯ ระดับอำเภอ และคณะทำงานโครงการฯ ระดับอำเภอ รายงานให้เกษตรจังหวัดเพื่อนำเสนอสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดทราบ และนำเข้าไปประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัดเป็นประจำทุกเดือน

2) กองแผนงานและโครงการพิเศษ สรุปรายงานความก้าวหน้า เสนอประธานคณะอนุกรรมการบริหารโครงการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีชนบท

3) หัวหน้าส่วนราชการของกรมที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด จัดทำสรุปรายงานความก้าวหน้าประจำเดือน ส่งให้ต้นสังกัด กรมรายงานความก้าวหน้าให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พิจารณาประมวลผล และประเมินผลการดำเนินโครงการต่อไป

ขั้นตอนที่ 8 การตรวจสอบ ติดตาม และรายงาน

วัตถุประสงค์

เพื่อรับทราบผลการดำเนินงาน ตลอดจนทราบความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค การดำเนินงาน โครงการ ซึ่งใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานต่อไป

ผู้ปฏิบัติ

- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กรมส่งเสริมการเกษตร
- กรมส่งเสริมสหกรณ์
- กรมวิชาการเกษตร
- กรมปศุสัตว์
- กรมประมง
- กรมพัฒนาที่ดิน
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
- คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัด
- คณะกรรมการโครงการฯ ระดับจังหวัด / อำเภอ
- คณะทำงานโครงการฯ ระดับตำบล
- ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรประจำตำบล

วิธีการ

1) คณะทำงานโครงการฯ ระดับตำบล โดยผู้อำนวยการศูนย์ฯ จัดทำแบบรายงานระดับอำเภอ ตามแบบรายงานความก้าวหน้าประจำเดือนระดับอำเภอ ส่งให้สำนักงานเกษตรอำเภอ 1 ชุด เพื่อนำเสนอในการประชุมคณะทำงานโครงการฯ ระดับอำเภอ และคณะทำงานโครงการฯ ระดับอำเภอ รายงานให้เกษตรจังหวัดเพื่อนำเสนอสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดทราบ และนำเข้าไปประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัดเป็นประจำทุกเดือน

2) กองแผนงานและโครงการพิเศษ สรุปรายงานความก้าวหน้า เสนอประธานคณะอนุกรรมการบริหารโครงการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีชนบท

3) หัวหน้าส่วนราชการของกรมที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด จัดทำสรุปรายงานความก้าวหน้าประจำเดือน ส่งให้ต้นสังกัด กรมรายงานความก้าวหน้าให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรพิจารณาประมวลผล และประเมินผลการดำเนินโครงการต่อไป

ขั้นตอนที่ 9 การประเมินผล

วัตถุประสงค์

เพื่อรับทราบความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนแนวทางแก้ไข

ผู้ปฏิบัติ

- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

วิธีการ

- 1) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ประเมินโครงการ
 - ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ
 - ระหว่างดำเนินโครงการ
 - สิ้นสุดโครงการ

2) รายงานผลการประเมินโครงการ ทั้งปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขต่อ คณะอนุกรรมการบริหารโครงการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีชนบท เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

2.2.7 องค์ประกอบของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสำนักงาน และส่วนที่เป็นจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือจุดสาธิต ดังนี้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2542ก)

1) ส่วนที่เป็นสำนักงาน หรือที่ทำการถ่ายทอดเทคโนโลยี ประกอบด้วย สถานที่ทำงานของผู้อำนวยการศูนย์ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบตำบลเป็นผู้อำนวยการศูนย์ ในสำนักงานดังกล่าวมีสิ่งอำนวยความสะดวกและข้อมูล ได้แก่

ก. สถานที่ตั้งสำนักงาน ให้พิจารณาที่ตั้งที่มีความยั่งยืน ติดต่อดีสะดวก
ดังนี้

- (1) ให้เลือกที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นอันดับแรก
- (2) ในกรณีไม่สามารถใช้สถานที่ อบต. ได้ ให้พิจารณาจากสถานที่อื่น

ที่เหมาะสมเป็นที่ตั้งสำนักงาน

ข. วัสดุอุปกรณ์ที่สำนักงานศูนย์ ได้แก่

- (1) ป้ายชื่อศูนย์
- (2) โต๊ะ / เก้าอี้ / ที่ทำงานของเจ้าหน้าที่
- (3) เครื่องเขียนแบบพิมพ์ กระดาษและบอร์ด
- (4) แผนผังแสดงขอบเขตของตำบลที่ตั้งศูนย์ ที่ตั้งจุดสาธิตและถ่ายทอด

เทคโนโลยี

(5) ข้อมูลการเกษตรของตำบล ได้แก่ ศักยภาพพื้นที่ ชุมชน แหล่งน้ำ
ข้อมูลด้านพืช ปศุสัตว์ ประมงฯ

(6) แผนงาน / โครงการเกษตรประจำตำบล

(7) แผนการถ่ายทอดความรู้

(8) ไปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ศูนย์ฯ และโปสเตอร์อื่น ๆ ซึ่งกรมต่าง ๆ

ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำให้

(9) เอกสารวิชาการของกรมฯ ต่าง ๆ

(10) ตัวอย่างของจริง หรือรูปภาพที่มีคำอธิบายพร้อมคำแนะนำ
เกี่ยวกับโรค แหล่งศัตรูพืช หรืออื่น ๆ ตามสภาพปัญหาของพื้นที่

(11) อื่น ๆ ตามความเหมาะสม

ค. มาตรฐานข้อมูลประจำศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
ประจำตำบล ของข้อมูลที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน มีระบบการจัดเก็บข้อมูล ทั้งนี้ ข้อมูลตาม
มาตรฐานที่กล่าวถึงนั้น จะมีทั้งรายการข้อมูลที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้จัดทำไว้แล้ว หรือข้อมูลที่ต้อง
สำรวจและจัดเก็บเพิ่มเติม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2542ก) ซึ่งจะทำได้ทำให้สามารถทราบถึงความ
ต้องการของเกษตรกรและการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ คือ

(1) ทำให้ทราบความต้องการของเกษตรกร สามารถจัดบริการให้
เกษตรกรได้ตรงกับความต้องการ ตลอดจนสามารถจัดเทคโนโลยีสำหรับเกษตรกรได้ถูกต้อง

(2) นำมาใช้ประโยชน์ในการกำหนดแผน / โครงการของตำบลที่
สามารถตั้งงบประมาณ โดยเสนอจากล่างขึ้นบน ซึ่งตรงกับความต้องการของเกษตรกร

มาตรฐานข้อมูลประจำศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
ประกอบด้วย ข้อมูลทางด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านกายภาพ

(1) แผนที่ ประกอบด้วย แผนที่แสดงขอบเขตและรายละเอียดของตำบล แผนที่
แสดงจุดสาธิตและถ่ายทอดเทคโนโลยี แผนที่ประเภทการใช้ที่ดิน แผนที่ชุมชน แผนที่แสดงความ
เหมาะสมสำหรับพืชที่สำคัญ แผนที่แสดงแหล่งน้ำ แผนที่แสดงบริเวณที่เคยเกิดน้ำท่วมหรือฝนแล้ง
เป็นประจำ และแผนที่ภูมิประเทศ โดยจัดทำเป็นบอร์ดประจำและเอกสาร

(2) ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ของเกษตรกร โดยจัดแสดง
เป็นลักษณะเพิ่มข้อมูล

(3) ข้อมูลเกี่ยวกับดิน ประกอบด้วย คุณลักษณะของเนื้อดิน คุณสมบัติของดิน

ระบบฐานข้อมูลดิน และการใช้ประโยชน์ จัดเก็บในระบบเพิ่มข้อมูล

- (4) สถิติน้ำฝน โดยจัดทำเป็นบอร์ดแสดงสถิติน้ำฝน
- (5) แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในตำบล โดยบอกถึง จำนวน / ขนาด / ปริมาณ และการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ

- (6) สถิติการเกิดภัยธรรมชาติ (น้ำท่วม, ฝนแล้ง) โดยจัดเป็นบอร์ดสถิติ
- (7) การปลูกพืชฤดูแล้ง
- (8) แปลงหญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์

ด้านเศรษฐกิจ

- (1) การปลูกพืชสำคัญชนิดต่าง ๆ ของตำบล บอกถึงจำนวนผู้ปลูก พื้นที่ปลูก ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ โดยจัดแสดงเป็นบอร์ดและเพิ่มข้อมูล
- (2) การเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญชนิดต่าง ๆ ของตำบล บอกถึงจำนวนผู้เลี้ยง ชนิด / จำนวนสัตว์ที่เลี้ยง โดยจัดเป็นบอร์ดและเพิ่มข้อมูล
- (3) การตลาด จัดทำข้อมูลวิถีตลาดของตำบล ราคาผลผลิตทั้งอดีตและปัจจุบัน ราคาปัจจัยการผลิต ทั้งตลาดกลาง ตลาดท้องถิ่น จัดแสดงเป็นบอร์ดและเพิ่มข้อมูล
- (4) หนี้สิน จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นหนี้สิน จำนวนหนี้สิน และแหล่งสินเชื่อของครัวเรือนเกษตรกร จัดทำเป็นเพิ่มข้อมูล

ด้านสังคม

- (1) จัดทำบอร์ดแผนภูมิคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ
- (2) ข้อมูลการปกครองของตำบล หมู่บ้าน
- (3) ทะเบียนครัวเรือนเกษตรกร การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน การศึกษาจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกร และจำนวนแรงงานในครัวเรือนเกษตรกร
- (4) การประกอบอาชีพ รายได้หลักของครัวเรือนเกษตรกร
- (5) สถาบันเกษตรกรในตำบล และจำนวนสมาชิก
- (6) จำนวนโรงสีข้าว / โรงงานแปรรูปผลผลิต ศูนย์รวบรวมผลผลิตในตำบล

ด้านเทคโนโลยี

- (1) เทคโนโลยีที่เกษตรกรใช้ปฏิบัติ ด้านการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ ประมง การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร
- (2) ภูมิปัญญาชาวบ้าน
- (3) ข้อมูลด้านวิชาการเกี่ยวกับการเกษตรด้านต่าง ๆ
- (4) เทคโนโลยีที่เกษตรกรต้องการ ด้านพืช ปศุสัตว์ และประมง

ด้านความต้องการของเกษตรกร

ความต้องการของเกษตรกรในการให้หน่วยงานของรัฐช่วยเหลือ สนับสนุน จัดหา หรือให้บริการเพื่อการเกษตร

ด้านปัญหาในการทำการเกษตรและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และประมง ของเกษตรกร

2) ส่วนที่เป็นจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือจุดสาธิต เป็นสถานที่ที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตร โดยมีวิทยากรเกษตร (เกษตรกรที่เป็นเจ้าของจุดถ่ายทอดเทคโนโลยี) ทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือจุดสาธิต แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

ก. ประเภทที่ดำเนินการโดยเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในอาชีพสาขาต่าง ๆ ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดินหรืออื่น ๆ โดยพัฒนาให้เป็นจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือจุดสาธิต พร้อมทั้งจะเป็นแบบอย่างให้แก่กลุ่มเกษตรกรหรือเกษตรกรอื่นนำไปปฏิบัติตาม ซึ่งจุดสาธิตดังกล่าวนี้มีอยู่ทั่วไปในพื้นที่ ทั้งในสวนกิจกรรมหรือโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ หรือเกษตรกร / กลุ่มเกษตรกรจัดทำขึ้นเอง รวมทั้งในส่วนของภาคเอกชนที่ลงไปจัดทำในพื้นที่ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในด้านการถ่ายทอดหรือทำการปรับปรุงต่อยอดให้เป็นจุดสาธิตที่มีความสมบูรณ์ในการถ่ายทอดความรู้มากยิ่งขึ้น

ข. ประเภทที่จัดทำขึ้นใหม่ ที่เกิดจากการวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการใจการรับรู้วิทยากรด้านการเกษตรของชุมชนในพื้นที่แล้วจึงทำการสร้างจุดสาธิตด้านการเกษตรสาขาต่าง ๆ (พืช สัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน ฯลฯ) ขึ้นมาใหม่ตามศักยภาพของพื้นที่ พร้อมทั้งคัดเลือกเกษตรกรที่เหมาะสมเป็นผู้ดำเนินการ

ทั้งนี้ จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือจุดสาธิตสามารถทำได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสาธิตเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม หรือรายหมู่บ้าน เป็นต้น

ตัวอย่างกิจกรรมสาธิตรายบุคคล หรือรายกลุ่ม เช่น

- (1) สาธิตฝักปลอดภัยจากสารพิษ
- (2) สาธิตการปลูกกล้วยเชิงธุรกิจครบวงจร
- (3) สาธิตการเพาะเห็ดเชิงการค้า
- (4) สาธิตการปลูกพืชครบวงจร เช่น หน่อไม้ฝรั่ง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
- (5) สาธิตการเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงปลา เป็นต้น

ตัวอย่างการสาธิตรายหมู่บ้าน เช่น

- (1) หมู่บ้านผลิตเมล็ดพันธุ์พืช
- (2) หมู่บ้านเกษตรยั่งยืน

- (3) หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับ
- (4) หมู่บ้านหมอนไหมอุตสาหกรรม
สำหรับวัสดุ อุปกรณ์ หรือสิ่งจำเป็นในกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ได้แก่
 - (1) สถานที่พบปะ / ที่นั่งประชุม ฯลฯ
 - (2) ชาร์ต บอร์ดต่าง ๆ แผ่นพลิก
 - (3) รูปภาพ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการบรรยายชี้แจง
 - (4) อุปกรณ์อื่น ๆ ที่ทางราชการจัดให้

2.2.8 การสนับสนุน

การดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ได้รับการสนับสนุนจากทางราชการและเอกชนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2542ง)

- 1) สำนักงานศูนย์ฯ ส่วนกลางให้การสนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ให้กับสำนักงานศูนย์ฯ
- 2) จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือจุดสาธิต
 - (1) ส่วนกลางให้การสนับสนุนงบประมาณสำหรับการดำเนินการปรับปรุง จุดถ่ายทอดเทคโนโลยี หรือจุดสาธิต และงบประมาณสำหรับสร้างจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีขึ้นมาใหม่ ตลอดจนการอบรมวิทยากร การอบรมเกษตรกร ฯลฯ
 - (2) ขอรับการสนับสนุนจากองค์กรเอกชน / องค์กรในท้องถิ่น / อบต. ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล เพื่อให้เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการถ่ายทอดเทคโนโลยีดังกล่าว

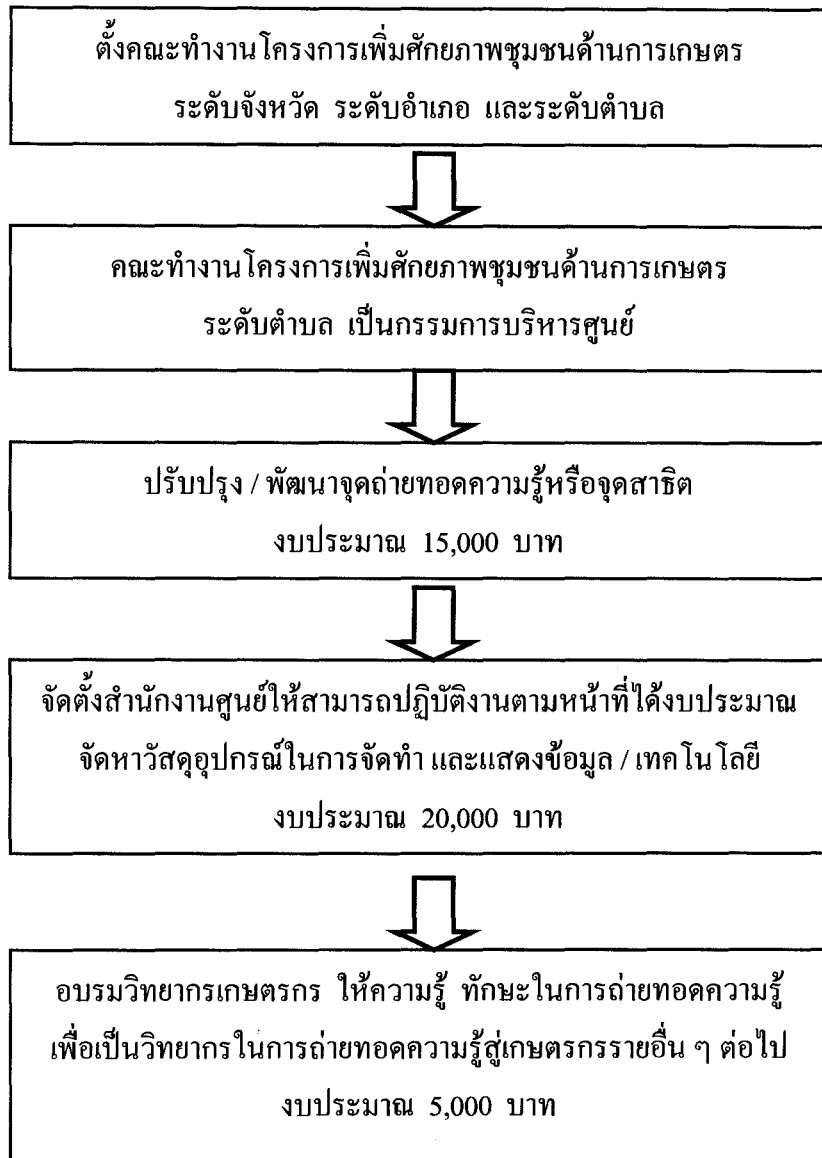
2.2.9 กระบวนการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล มีกระบวนการจัดตั้ง ดังนี้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2542ง)

- 1) ตั้งคณะทำงาน โครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตรระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล คณะทำงานโครงการฯ ระดับตำบล เป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์ งบประมาณที่ใช้ ศูนย์นำร่อง 15,600 บาท ศูนย์ก่อตั้งไม่มีงบประมาณให้
- 2) จัดตั้งสำนักงานศูนย์ให้สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ งบประมาณจัดวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดทำและแสดงข้อมูล / เทคโนโลยี ศูนย์นำร่อง 50,000 บาท ศูนย์ก่อตั้ง 20,000 บาท
- 3) ปรับปรุงพัฒนาจุดถ่ายทอดความรู้ หรือจุดสาธิต งบประมาณสำหรับปรับปรุง พัฒนาจุดสาธิตหรือสร้างจุดสาธิตใหม่ ศูนย์นำร่อง 576,060 บาท ศูนย์ก่อตั้ง 15,000 บาท

4) อบรมวิทยากรเกษตรกรและเกษตรกรให้มีความรู้ และทักษะเพื่อเป็นบุคคลเป้าหมาย ในการถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรรายอื่น ๆ งบประมาณสำหรับอบรมศูนย์นำร่อง 23,400 บาท ศูนย์ ก่อตั้ง 5,000 บาท

5) อบรมเกษตรกรร่วมโครงการ การวางแผนแบบมีส่วนร่วม ศูนย์นำร่อง งบประมาณ 208,000 บาท ศูนย์ก่อตั้งไม่มีงบประมาณ

6) นำเกษตรกรในข้อ 5 ทัศนศึกษาดูงาน งบประมาณ ศูนย์นำร่อง 208,000 บาท ศูนย์ ก่อตั้งไม่มีงบประมาณ

ภาพที่ 2.3 กระบวนการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร (2542:15)

2.2.10 ผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำ

ตำบล

ในการดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลจะสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับบุคคลต่าง ๆ ดังนี้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2542ค)

1) ระดับนโยบาย ได้แก่ คณะอนุกรรมการบริหารโครงการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีชนบท โดยมีปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน มีผู้อำนวยการกองแผนงาน และโครงการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวง เป็นเลขานุการ

2) ระดับประสานการดำเนินงาน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนกลาง ได้แก่ คณะทำงานบริหารโครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตร โดยอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นประธาน ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ และผู้อำนวยการกองส่งเสริมธุรกิจเกษตร เป็นเลขานุการ ทำหน้าที่กำกับ ดูแล การดำเนินงานโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย

ส่วนภูมิภาค ได้แก่ คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัด มีเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นประธาน และผู้แทนสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เป็นเลขานุการ ทำหน้าที่ประสานแผนงาน / โครงการ เพื่อให้เกิดการบูรณาการของหน่วยงานในระดับจังหวัด

3) ระดับดำเนินการในพื้นที่ มี 3 คณะ ประกอบด้วย

(1) คณะทำงานโครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตรระดับจังหวัด

มีองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ดังนี้

องค์ประกอบ

1. เกษตรจังหวัด	ประธานคณะทำงาน
2. ประมงจังหวัดหรือผู้แทน	คณะทำงาน
3. ปศุสัตว์จังหวัดหรือผู้แทน	คณะทำงาน
4. สหกรณ์จังหวัดหรือผู้แทน	คณะทำงาน
5. หัวหน้าสถานีพัฒนาที่ดินหรือผู้แทน	คณะทำงาน
6. ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนา	คณะทำงาน
7. ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร
หรือผู้แทน	คณะทำงาน
8. ผู้อำนวยการเขตเศรษฐกิจการเกษตรหรือผู้แทน	คณะทำงาน
9. หัวหน้าฝ่ายแผนงานสำนักงานเกษตร
และสหกรณ์จังหวัด	คณะทำงาน

10. หัวหน้าฝ่ายแผนงานสำนักงานเกษตรจังหวัด คณะทำงาน
 11. หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาการผลิต คณะทำงานและเลขานุการ
 สำนักงานเกษตรจังหวัดตาก

บทบาทหน้าที่

- (1) จัดทำแผนปฏิบัติการโครงการระดับจังหวัด โดยการประสานแผนระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้วยการกำหนดกิจกรรมแต่ละขั้นตอนตามแนวทางการดำเนินงานโครงการ กำหนดเป้าหมาย พื้นที่ดำเนินการแต่ละกิจกรรม งบประมาณ พร้อมทั้งกำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดการดำเนินงาน ตามกิจกรรมหลักของโครงการ
- (2) กำกับ ดูแล ให้คำแนะนำ และติดตามการปฏิบัติงานโครงการ
- (3) ปฏิบัติงานอื่น ตามที่คณะกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัด

มอบหมาย

2) คณะทำงานโครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตรระดับอำเภอ

มีองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบ

(1) เกษตรอำเภอ	ประธานคณะทำงาน
(2) ประมงอำเภอหรือผู้แทน	คณะทำงาน
(3) ปศุสัตว์อำเภอหรือผู้แทน	คณะทำงาน
(4) สหกรณ์อำเภอหรือผู้แทน	คณะทำงาน
(5) หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ
หรือผู้แทน	คณะทำงาน
(6) หัวหน้างานส่งเสริมและพัฒนาการผลิต
สำนักงานเกษตรอำเภอ	คณะทำงานและเลขานุการ

บทบาทหน้าที่

- (1) ดำเนินการสำรวจวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ในตำบลเป้าหมาย โดย
 ใช้ฐานข้อมูลที่สามารถได้จากกรมส่งเสริมการเกษตรและกรมพัฒนาที่ดิน ศึกษาข้อมูลการผลิตทั้งด้าน
 กายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน และเทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างละเอียดก่อนเริ่ม
 ดำเนินโครงการ
- (2) จัดทำทะเบียนครัวเรือนเกษตรกรและจัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในตำบล
 เป้าหมาย โดยอาศัยผู้นำท้องถิ่น คณะกรรมการหมู่บ้าน และแกนนำกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

(3) กำหนดกิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยีในพื้นที่ จากผลการสำรวจและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการทำกิจกรรมการเกษตรประเภทต่าง ๆ ในตำบล

(4) ปฏิบัติงานอื่น ตามที่คณะกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ มอบหมาย

3) คณะทำงานโครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตรระดับตำบล มีองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบ

1. เกษตรอำเภอ	ประธานคณะทำงาน
2. อบต.	คณะทำงาน
3. กรรมการหมู่บ้าน	คณะทำงาน
4. กรรมการกลุ่มเกษตรกร	คณะทำงาน
5. กรรมการสหกรณ์	คณะทำงาน
6. แกนนำกลุ่มอาชีพ	คณะทำงาน
7. ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ (เกษตรตำบลในพื้นที่)	คณะทำงานและ เลขานุการ

บทบาทหน้าที่

1) ดำเนินการให้เกิดการจัดทำแผนชุมชน ที่สามารถตอบสนองความต้องการของเกษตรกรในตำบลดังนี้

(1) การสำรวจข้อมูลพื้นฐานความต้องการของชุมชน โดยการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว จะคัดเลือกเกษตรกรอาสาสมัครของแต่ละหมู่บ้าน แล้วนำไปฝึกอบรมสัมมนา ให้สามารถปฏิบัติงานสำรวจข้อมูลการเกษตรเบื้องต้นเพื่อทราบถึงปัญหา ความต้องการของเกษตรกรในตำบล ตามคู่มือการปฏิบัติการสำรวจข้อมูล โดยเกษตรกรอาสาสมัครดังกล่าวนอกจากจะปฏิบัติงานสำรวจและจัดเก็บข้อมูลแล้ว ยังสามารถทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ของรัฐในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชนไปสู่เกษตรกรรายอื่นๆ ในท้องถิ่นของตนเองด้วย

(2) การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการชุมชน โดยเกษตรกรในชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจ และตัดสินใจวางแผนการดำเนินงานด้วยเทคนิคและกระบวนการวิเคราะห์ชุมชนอย่างมีส่วนร่วม (participatory assessment and planning – PAP) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะทำให้เกษตรกรสามารถวิเคราะห์วางแผน และจัดการทรัพยากรได้ตรง

กับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ผู้อำนวยการศูนย์และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการวิเคราะห์และจัดทำแผนดังกล่าว

2) วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแผนชุมชน และจัดทำเป็นแผนงาน/

โครงการในระดับตำบล เสนอผ่านคณะกรรมการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตรระดับอำเภอ และระดับจังหวัด เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ

3) จัดทำแผนปฏิบัติการของตำบล

(1) แผนการจัดตั้งสำนักงานศูนย์โดยให้มีข้อมูลเป็นไปตามมาตรฐานข้อมูลที่กำหนด

(2) แผนการจัดตั้งจุดสาธิตและถ่ายทอดเทคโนโลยี

(3) แผนการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่

- แผนการอบรมวิทยากรเกษตรกร

- แผนการฝึกอบรม สัมมนา คูงานของเกษตรกร

(4) แผนการขยายผล

(5) แผนการวัดผลสัมฤทธิ์ของการถ่ายทอดความรู้

(6) แผนการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการเกษตรตามกิจกรรม

โครงการและงบประมาณปกติต่าง ๆ

4) การทำหน้าที่กำกับดูแล แผนงาน โครงการของตำบลให้เป็นไปตามแผน ตลอดจนติดตามให้การสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ ตั้งแต่การกำหนดเรื่องและกิจกรรมสาธิตตามแผนงาน/โครงการ สถานที่ดำเนินการสาธิต การจัดการด้านเตรียมความพร้อมของวิทยากรเกษตรกรที่เป็นเจ้าของกิจกรรมสาธิต การนำเกษตรกรในตำบลมาเรียนรู้การขยายผล

5) การจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารการเกษตร ให้เกษตรกรในตำบลได้รับรู้รับทราบข้อมูลของศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบลอย่างต่อเนื่อง

อนึ่ง คณะทำงานโครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตร ซึ่งทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหาร โครงการต้องได้รับการฝึกอบรมสัมมนาในด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของตำบลแบบชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อจะได้สามารถจัดทำแผนของตำบลได้ตรงกับความต้องการของพื้นที่

จะเห็นได้ว่า ในการดำเนินการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมีคณะกรรมการในระดับต่าง ๆ มากมาย แต่ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ได้แก่

1. **องค์กรท้องถิ่น** ได้แก่ อบต. กลุ่มอาชีพการเกษตรทั้งที่รวมตัวกัน
 อย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ องค์กรดังกล่าวจะเข้ามามีส่วนร่วมคิด วิเคราะห์ วางแผน
 สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมสาธิต และประเมินผล เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงในการพัฒนา
 ชุมชนท้องถิ่น

2. **ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง** ได้แก่ ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตร
 และสหกรณ์ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม และประสานงานกัน เพื่อให้เกิดการระดมบุคลากร
 และงบประมาณไปสนับสนุนในพื้นที่ลักษณะบูรณาการ

3. **เกษตรจังหวัด** ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการโครงการเพิ่ม
 ศักยภาพชุมชน ซึ่งมีหน้าที่กำกับ ดูแล การดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
 ตลอดจนแก้ไขปัญหาและอุปสรรค และรายงานผลต่อคณะทำงานบริหารโครงการ

4. **ผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำ
 ตำบล** ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบตำบลที่ตั้งศูนย์ (ตำแหน่งเจ้าพนักงาน
 การเกษตร เจ้าพนักงานเคหกิจเกษตร เจ้าหน้าที่บริหารงานการเกษตร) ซึ่งเป็นแกนกลางในการ
 ประสานงานระหว่างองค์กรท้องถิ่น องค์กรเกษตรระดับล่าง กับส่วนราชการหรือเอกชนที่เข้ามา
 สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ เพื่อนำไปสู่กระบวนการทำงานร่วมกัน ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหา
 ของพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ การจัดทำกิจกรรมสาธิต โดยเกษตรกรเป็นผู้จัดการ
 ถ่ายทอดความรู้จากเกษตรกรสู่เกษตรกร และการนำความรู้ไปปฏิบัติเพื่อขยายผล โดยสรุปมีบทบาท
 หน้าที่ ดังนี้

(1) ประสานงานและจัดการด้านการเกษตรภายในตำบล
 (2) จัดการเกี่ยวกับระบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในตำบล
 (3) รายงานสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมรวมถึงภัย
 ธรรมชาติต่าง ๆ

- (4) จัดการเกี่ยวกับโรงเรียนเกษตรกร
- (5) จัดการด้านการตลาด
- (6) รายงานผลการปฏิบัติงานด้านการเกษตร
- (7) อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติงานที่ศูนย์ฯ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 วัน โดยกำหนด
 วันปฏิบัติงานและแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน (ให้กำหนดวันปฏิบัติงานที่ศูนย์ฯ เหมือนกันทั้งจังหวัด)

5. **วิทยากรเกษตร** ได้แก่ เกษตรกรที่เป็นเจ้าของจุดถ่ายทอดเทคโนโลยี
 หรือจุดสาธิต มีบทบาทดังนี้

- (1) ให้คำปรึกษาด้านการประกอบอาชีพการเกษตรในตำบล
- (2) เป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร
- (3) ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร

6. ภาคเอกชน ได้แก่ ภาคเอกชนที่ดำเนินงานทั้งด้านศึกษา วิจัย ไปจนถึงการทำธุรกิจเข้ามามีบทบาทสนับสนุนศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร เช่น เข้ามาสาธิตงานวิจัยที่ประสบผลสำเร็จ โดยผ่านช่องทางของศูนย์ถ่ายทอดฯ และนำผลงานดังกล่าวให้เกษตรกรเลือกและนำไปสู่การปฏิบัติ และขยายผลในพื้นที่

2.2.11 การมีส่วนร่วมของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่

1) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แต่งตั้งให้เกษตรจังหวัดเป็นผู้จัดการ โครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนระดับจังหวัด บทบาทสำคัญของผู้จัดการ โครงการจำเป็นต้องประสานงานกับส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของแต่ละจังหวัดให้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงาน ศูนย์ตั้งแต่ต้น โดยเฉพาะการสร้างทัศนคติที่จะให้ทุกส่วนราชการมีความรู้สึกรับผิดชอบในการเป็นเจ้าของโครงการร่วมกันเพื่อให้เกิดการจัดการและการดำเนินกิจกรรมได้ครอบคลุมทุกสาขาอาชีพ

2) ใช้อำนาจของคณะกรรมการโครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตร ในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล เป็นตัวเชื่อมโยงให้เกิดการประสานงาน การจัดทำแผนงาน / โครงการ การจัดกิจกรรมสนับสนุน ตลอดจนการระดมบุคลากรของทุกส่วนราชการและเจ้าหน้าที่องค์กรท้องถิ่นเข้ามาร่วมปฏิบัติงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

2.2.12 แนวทางในการดำเนินงานศูนย์ให้เกิดความยั่งยืน

ในการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลที่มีความพร้อม ทั้งการจัดตั้งสำนักงานและจัดตั้งจุดสาธิตและถ่ายทอดเทคโนโลยีนั้น ถ้าหากกิจกรรมที่กำหนดขึ้นไม่มีเกษตรกรมาร่วมใช้บริการ ก็ไม่สามารถที่จะทำให้ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีมีความยั่งยืนอยู่ได้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2542ข) ดังนั้น จึงจำเป็นต้องจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ในพื้นที่ให้เกิดขึ้นให้พร้อม คือ

- 1) สร้างความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เกิดการประสานความร่วมมือกัน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- 2) มีข้อมูลข่าวสารวิชาการที่มีคุณภาพและมีกิจกรรมการให้บริการการเกษตรในสาขาต่าง ๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง
- 3) ผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลต้องมีความพร้อมและต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอด

เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เพื่อจะได้สามารถทำหน้าที่ในการบริหารจัดการและการประสานความร่วมมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) มีการจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เกษตรกรได้รับรู้ รับทราบความเคลื่อนไหวของศูนย์ฯ ตลอดเวลา

5) เมื่อได้กำหนดแผนปฏิบัติการของศูนย์ฯ แล้ว ก็จะต้องให้มีการปฏิบัติตามแผน เพื่อให้เกิดความเชื่อถือทั้งตัวเจ้าหน้าที่และเกษตรกร

2.2.13 การดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ของจังหวัดตาก

จากการติดตามนิเทศ สบกต. ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2542 ถึงเดือนกันยายน 2542 โดยมีเจ้าหน้าที่ในส่วนกลางของกรมส่งเสริมการเกษตรจังหวัดละ 3 คน รวม 76 คนละ จำนวน 228 คน และคณะประสานงาน 1 คณะ จำนวน 5 คน สามารถสรุปผลการดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ปี 2542 (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2542) ได้ดังนี้ คือ

1) การเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่

ได้มีการจัดประชุมสัมมนาชี้แจงทำความเข้าใจในเรื่อง สบกต. ให้กับเจ้าหน้าที่ในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับกระทรวง ระดับกรม และระดับจังหวัด ดังนี้

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องของทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 4 ครั้ง ใน 4 ภาค รวม 1,172 คน ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตรที่ได้เข้าร่วมรับฟังประกอบด้วยเกษตรจังหวัด หัวหน้าฝ่ายของสำนักงานเกษตรจังหวัด 76 จังหวัด เกษตรอำเภอที่เป็นจุดที่ตั้งศูนย์นำร่อง 76 อำเภอ เกษตรตำบลที่เป็นผู้อำนวยการศูนย์นำร่อง 76 ตำบล ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาค และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาค

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้จัดประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจำนวน 9 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมรับฟังรวม 2,212 คน ซึ่งประกอบไปด้วยเกษตรจังหวัด หัวหน้าฝ่ายของสำนักงานเกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอที่เป็นจุดที่ตั้งศูนย์นำร่อง เกษตรตำบลที่เป็นผู้อำนวยการศูนย์นำร่อง ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาค และเจ้าหน้าที่เป็นของสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาค ผู้อำนวยการกอง / สำนัก / สถาบันหัวหน้ากลุ่ม / ฝ่ายและเจ้าหน้าที่ในส่วนกลางที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบประจำจังหวัด

กรมส่งเสริมการเกษตรจัดสัมมนาแนวทางการพัฒนางาน สบกต. โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 850 คน ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคของกรมส่งเสริมการเกษตร เกษตรและสหกรณ์จังหวัด 76 จังหวัด ประมงจังหวัด 76 จังหวัด ปศุสัตว์

จังหวัด 76 จังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดิน ผู้อำนวยการกองเกษตรเศรษฐกิจ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร รวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานในส่วนกลางของ สำนักปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมปศุสัตว์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง กรมวิชาการ เกษตรและสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกับกรมวิชาการเกษตรจัดประชุมสัมมนาการ สนับสนุนด้านวิชาการ สบกด. จำนวน 1 ครั้ง ซึ่งผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วย ตัวแทนเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบในส่วนกลางของกรมส่งเสริมการเกษตรและกรมปศุสัตว์

สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอได้จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับและบางจังหวัด / อำเภอ ได้มีการประชุมชี้แจงร่วมกับ หน่วยงานอื่น ทั้งในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และสังกัดกระทรวงอื่น รวมทั้ง อบต. และ องค์กรเกษตรกร เพื่อความเข้าใจและประสานการปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งในเรื่องการชี้แจงทำความเข้าใจในระดับจังหวัดนี้ กรมส่งเสริมการเกษตร องค์กรเกษตรกรเพื่อทำความเข้าใจและประสานการ ปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งในเรื่องการชี้แจงทำความเข้าใจในระดับจังหวัดนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรได้ มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ / นักวิชาการในส่วนกลางไปร่วมประชุมชี้แจงด้วยทุกครั้งในทุกจังหวัด จากผลการติดตามนิเทศพบว่า การชี้แจงทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องของ ทั้งหมดได้รับฟังการชี้แจงแล้ว และเข้าใจแนวทางการปฏิบัติ

จากการติดตามการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่พบว่า การจัดประชุมสัมมนา ชี้แจงทำความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดเกิดความเข้าใจแนวทางการ ปฏิบัติงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

2) การคัดเลือกและจำแนกตำบลเป้าหมาย

สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ ได้ทำการคัดเลือกและจำแนก ตำบลเป้าหมายตามศักยภาพของพื้นที่และความพร้อมของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน โดยในปี 2542 ได้มี การจัดตั้งศูนย์นำร่องระหว่างจังหวัด จำนวน 76 ศูนย์ ศูนย์นำร่องระดับภาค จำนวน 6 ศูนย์ และ ศูนย์ทั่วไปอีกจำนวน 5,607 ศูนย์ ใน 76 จังหวัด ทั่วประเทศ

3) การสำรวจข้อมูลและวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่

ศูนย์นำร่องทุกศูนย์ได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลพื้นฐานครัวเรือนเกษตรกรกรข้อมูล ความต้องการของครัวเรือนเกษตร และวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่เรียบร้อยแล้ว โดยมีเกษตรกร อาสาสมัครในแต่ละหมู่บ้านของตำบลเป็นผู้ดำเนินการสำรวจและรายงานข้อมูล

4) การจัดทำแผนปฏิบัติการโครงการ

ผู้อำนวยการศูนย์นำร่องทุกศูนย์ได้ดำเนินการกำหนดกิจกรรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีในพื้นที่เรียบร้อยแล้ว โดยมี อบต. และองค์กรเกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการ โครงการ

5) การดำเนินงานตามกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในรูปแบบของการบูรณาการ

การจัดตั้งสำนักงานศูนย์ พบว่าศูนย์นำร่องจำนวนร้อยละ 98 มีสถานที่ตั้งเหมาะสมที่จะเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยี ร้อยละ 84 มีข้อมูลข่าวสารและวิชาการให้บริการเผยแพร่แก่เกษตรกร และร้อยละ 59 ได้ปรับปรุงสถานที่ตั้งสำนักงานศูนย์และเปิดดำเนินการเรียบร้อยแล้ว

การจัดตั้งจุดสาธิต พบว่า ศูนย์นำร่องมีการจัดตั้งจุดสาธิตแล้ว จำนวน 446 จุด โดยร้อยละ 96 มีจุดสาธิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับพื้นที่ ร้อยละ 65 ยังพัฒนาจุดสาธิตไม่สมบูรณ์ดีนัก แต่อย่างไรก็ตามจุดสาธิตก็มีศักยภาพความพร้อมในการดำเนินการถ่ายทอดความรู้ได้แล้ว เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นจุดสาธิตแบบต่อยอดจากของเดิม

การพัฒนาวิทยากรเกษตร ได้มีการจัดอบรมวิทยากรเกษตรเรียบร้อยแล้ว จำนวน 823 ราย และร้อยละ 60 ของศูนย์นำร่องระบุว่า วิทยากรเกษตรทุกคนหรือเกือบทุกคนมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ได้

การถ่ายทอดความรู้ ศูนย์นำร่องร้อยละ 65 ได้ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรแล้ว มีการจัดอบรมจำนวน 242 ครั้ง และมีเกษตรกรเข้ารับการถ่ายทอดความรู้ทั้งสิ้น จำนวน 12,946 ราย

6) การส่งเสริม เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

ศูนย์นำร่องร้อยละ 90 ได้มีการดำเนินการประชาสัมพันธ์ศูนย์ผ่านการประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบล หอกระจายข่าว เอกสารแผ่นพับ แผ่นปลิวแนะนำศูนย์ โดยร้อยละ 63 ของศูนย์นำร่องมีผู้มาติดต่อขอใช้บริการข้อมูลข่าวสารการเกษตรแล้ว จำนวน 19,036 ราย

7) การพัฒนากระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี

กรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินการพัฒนากระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีในรูปแบบของการบูรณาการส่งเสริมการผลิตการเกษตร ซึ่งเป็นขบวนการผสมผสานการทำงานในพื้นที่สร้างความมีส่วนร่วมของชุมชน ขจัดความซ้ำซ้อนของทรัพยากรบุคคล งบประมาณงาน และเวลา โดยตำบลเป็นผู้เสนอความต้องการผลิตการเกษตรผ่านคณะทำงานเพิ่มศักยภาพชุมชนระดับต่าง ๆ มายังกรมส่งเสริมการเกษตร คณะกรรมการบูรณาการ ผู้จัดการรายพีช / กิจกรรมตามลำดับ

เพื่อพิจารณาหัวข้อส่งเสริมการเกษตรและงบประมาณสนับสนุนการผลิตการเกษตรของตำบลต่อไป ซึ่งการดำเนินงานบูรณาการส่งเสริมการผลิตการเกษตรได้แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจผู้เกี่ยวข้องระดับต่าง ๆ คัดเลือกและแต่งตั้งผู้จัดการรายพืช / กิจกรรม ผู้อำนวยการเฉพาะด้านเรียบร้อยแล้ว

8) การติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน

กรมส่งเสริมการเกษตรได้สร้างระบบติดตามนิเทศศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ขึ้นมาเป็นการเฉพาะ โดยมอบหมายให้ผู้บริหารในระดับผู้อำนวยการกอง และผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาค ควบคุม ดูแล การติดตามนิเทศ และการปฏิบัติงานศูนย์ฯ ในเขตพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ โดยมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ / นักวิชาการระดับ 7 - 8 ในส่วนกลางเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบประจำจังหวัด จังหวัดละ 3 คน และมีเจ้าหน้าที่ / นักวิชาการของสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคสมทบอีกจังหวัดละ 1 - 3 คน ทำหน้าที่ในการติดตามนิเทศ ให้ข้อเสนอแนะ และช่วยแก้ไขปัญหา รวมทั้งประสานงานสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงานเกษตรจังหวัดในส่วนของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ให้เป็นไปด้วยดี ทั้งนี้ คณะติดตามนิเทศได้ทำการติดตามนิเทศเป็นประจำทุกเดือนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งในช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคม 2542 ถึงเดือนกันยายน 2542 แล้วรายงานผลเสนออธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรทุกครั้ง สำหรับประเด็นในการติดตามนิเทศนั้นมีด้วยกันทั้งหมด 10 ประเด็นหลัก คือ การเตรียมการ การจัดตั้งสำนักงานศูนย์ฯ การจัดตั้งจุดสาธิต การพัฒนาวิทยากรเกษตร การถ่ายทอดความรู้ การให้บริการการดำเนินกิจกรรมสาธิตและกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร การขยายผล การประชุมคณะกรรมการและคณะทำงานระดับพื้นที่และการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งฝ่ายติดตามและประเมินผล กองแผนงานได้ดำเนินการวัดผลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

2.3 การดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ปี 2546

2.3.1 การดำเนินงาน สบกด.

กรมส่งเสริมการเกษตร (2546: 2-15) ได้กล่าวถึงการดำเนินงาน สบกด. ไว้ ดังนี้ ภายได้แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่จะต้องส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกร เพื่อวางแผนพัฒนาการเกษตรภายใต้หลักการที่ประชาชนมีส่วนร่วมคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจในการกำหนดแผนการพัฒนาพื้นที่ด้วยตนเองเพื่อให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้จัดตั้ง สบกด. ขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางให้เกษตรกรได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด วิเคราะห์ วางแผนและบริหารจัดการแผนด้วยตนเอง โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะทำหน้าที่ในการสนับสนุนด้านการบริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีทั้งด้านพืช ปศุสัตว์

ประมง รวมทั้งการให้ข้อมูลข่าวสารการเกษตรแก่เกษตรกรในลักษณะบูรณาการ ณ จุดเดียว ในการจัดตั้ง สบกด. จะไม่เน้นในด้านของอาคาร สิ่งก่อสร้าง แต่จะเน้นความสำคัญของชุมชนเป็นหลัก

1 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง สบกด.

1.1 ปรับเปลี่ยนกระบวนการในการพัฒนาการเกษตรที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันเกษตรกรและชุมชน มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนด้วยตนเอง และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในลักษณะบูรณาการ

1.2 ปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานของส่วนราชการในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับท้องถิ่นเป็นลักษณะบูรณาการ ให้เกิดการบริการเกษตรกรที่จุดเดียว

1.3 เพิ่มศักยภาพของชุมชนในการวางแผนและพัฒนาตนเองในด้านการพัฒนาการเกษตร เสนอแนะให้มีการใช้ประโยชน์จากงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการเกษตร รวมทั้งส่งเสริมการออมและระดมทุนของชุมชน เพื่อการลงทุนทางธุรกิจ

2. เป้าหมาย จัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลรวม 7,125 ตำบล ประกอบด้วย

2.1 ศูนย์นำร่อง จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวอย่างและเป็นแม่ข่ายในการเรียนรู้ระดับประเทศ จำนวน 8 ศูนย์

2.2 ศูนย์หลัก จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวอย่างและเป็นแม่ข่ายในการเรียนรู้ระดับจังหวัด (จังหวัดละ 1-2 แห่ง) จำนวน 99 สบกด.

2.3 ศูนย์ขยาย จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวอย่างและเป็นแม่ข่ายในการเรียนรู้ระดับอำเภอ (อำเภอละ 1 แห่ง) จำนวน 769 สบกด.

2.4 ศูนย์เตรียมการ จัดตั้งครอบคลุมทุกตำบลที่มีพื้นที่การเกษตร จำนวน 6,249 ศูนย์ โดยการเรียนรู้จาก สบกด. ตัวอย่างทั้ง 3 ประเภท

3. องค์ประกอบของ สบกด.

3.1 อาคาร/ที่ทำการ สบกด. จัดตั้งขึ้นเป็นเพียงศูนย์กลางของชุมชน มิใช่จัดตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่ จึงใช้อาคารสถานที่ที่มีอยู่แล้วในชุมชน ปกติจะใช้สถานที่ของ อบต. เป็นหลัก

3.2 คณะกรรมการบริหาร สบกด. ประกอบด้วยตัวแทนของชุมชนตัวแทนกลุ่มจากสาขาอาชีพต่าง ๆ ตัวแทน อบต. และตัวแทนหมู่บ้าน ทำหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและบริหารจัดการทรัพยากรด้านการเกษตร งบประมาณ และโครงการต่าง ๆ

3.3 แผนพัฒนาการเกษตรของตำบล ซึ่งเกิดจากชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาให้ครอบคลุมทั้งด้านกายภาพ เช่น ดิน แหล่งน้ำ ป่าชุมชน ด้านการเกษตร เช่น การเพาะปลูก การ

เลี้ยงสัตว์ การประมง และด้านสังคมเศรษฐกิจ เพื่อให้ทราบว่าการกิจกรรมหลักของตำบลคืออะไร จะปรับปรุงในส่วนไหน จะสร้างจุดถ่ายทอดความรู้เรื่องอะไร และจะลงทุนทางธุรกิจชุมชนอย่างไร

3.4 จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือจุดสาธิตการเกษตรทั้งด้านพืช ประมง ปศุสัตว์เกษตรผสมผสาน และอื่น ๆ โดยพิจารณาคัดเลือกจากฟาร์มของเกษตรกรที่ดำเนินการ จนประสบผลสำเร็จในอาชีพ สามารถเป็นตัวอย่างในการเรียนรู้ และนำไปปฏิบัติของเกษตรกรใน ตำบล โดยมีวิทยากรเกษตรกร ซึ่งเป็นเจ้าของจุดสาธิตการเกษตรทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้

4. สบกด. เป็นศูนย์กลางในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.1 ศูนย์ข้อมูลการเกษตรของชุมชน ได้แก่ ข้อมูลแผนที่ทางกายภาพ ข้อมูล การเกษตร ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม และอื่น ๆ

4.2 ศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

- 1) มีจุดสาธิตในการศึกษาเรียนรู้ของชุมชน
- 2) มีวิทยากรเกษตรกรเป็นผู้ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้

ระหว่างเกษตรกรด้วยกัน

- 3) มีส่วนราชการต่าง ๆ เข้าไปถ่ายทอดความรู้

4.3 ศูนย์บริการเกษตรกร

- 1) เกษตรกรขอรับการบริการจากรัฐผ่าน สบกด.
- 2) ส่วนราชการมาให้บริการผ่าน สบกด.

4.4 เวทีชาวบ้านเพื่อการวางแผนพัฒนา

1) สร้างเวทีชาวบ้านให้เกิดการวิเคราะห์ปัญหาและหาศักยภาพ ของชุมชน

- 2) นำเสนอแผนขอรับการสนับสนุนจากองค์กรท้องถิ่น ส่วน

ราชการ ฯลฯ

4.5 เวทีบูรณาการของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- 1) บูรณาการ แผนงาน โครงการในตำบล
- 2) ส่วนราชการต่าง ๆ มาปฏิบัติงานร่วมกันตามแผน

5. บทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบ สบกด.

5.1 การถ่ายทอดเทคโนโลยี

1) การจัดทำแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการถ่ายทอดเทคโนโลยี

- 2) ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยเตรียมการก่อนการ

ถ่ายทอดเทคโนโลยี ได้แก่

- (1) การจัดทำหลักสูตร การคัดเลือกเกษตรกร จัดทำกำหนดการ จัดเตรียมสถานที่และเอกสาร จัดหางบประมาณ และจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์
- (2) การสร้างกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกร ประสานงานและอำนวยความสะดวก รวมทั้งการสร้างบรรยากาศและสร้างสัมพันธภาพที่ดีในระหว่างการทำถ่ายทอดเทคโนโลยี
- (3) การประเมินผลการเรียนรู้ ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่เกษตรกรได้รับจากการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพของเกษตรกร

3) รายงานผลที่เกิดขึ้นจากการถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยการประมวลสรุปผลการเรียนรู้และความพึงพอใจของเกษตรกรเสนอต่อคณะกรรมการบริหาร สบกด. สำนักงานเกษตรอำเภอ และสำนักงานเกษตรจังหวัด และเมื่อสิ้นปีงบประมาณ จัดทำรายงานผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีในภาพรวมของ สบกด.

4) จัดทำทะเบียนประวัติ โดยการรวบรวมข้อมูลรายละเอียดของเกษตรกรผู้ผ่านการถ่ายทอดเทคโนโลยีในแต่ละเรื่อง จัดแยกออกเป็นหมวดหมู่ตามสาขาอาชีพ รวมทั้งการรวบรวมข้อมูลของวิทยากรที่ถ่ายทอดความรู้จัดแยกเป็นวิทยากรจากหน่วยงานราชการ และวิทยากรเกษตรกร

5.2 การจัดทำข้อมูลพื้นฐานการเกษตร

1) ข้อมูลพื้นฐานประจำตำบล โดยการรวบรวมข้อมูลประจำตำบลที่มีทั้งหมดมาปรับปรุงจัดทำในรูปแบบต่าง ๆ ที่เข้าใจง่าย เช่น รูปแผนที่ ตาราง รูปภาพ แล้วนำเสนอในเวทีชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นปัจจุบัน และจัดทำเป็นเอกสารข้อมูลหลักของตำบล เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลและการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ

2) ข้อมูลภาวะการผลิตพืช ประมง ปศุสัตว์ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม และผ่านการวิเคราะห์ของคณะกรรมการบริหาร สบกด. ซึ่งจะต้องมีการจัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบันทุก 2 เดือน

3) ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร ดำเนินการจัดทำทะเบียนเกษตรกรให้ครบทุกครัวเรือน รวมทั้งการปรับปรุงและตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน เก็บรวบรวมไว้ที่ สบกด.

5.3 การพยากรณ์และการเตือนภัย

1) การพยากรณ์ ดำเนินการสำรวจข้อมูลตามแบบรายงานการคาดคะเนผลผลิตไม้ผล จำนวน 8 ชนิด 3 ช่วง คือ ช่วงติดดอก ช่วงติดผลอ่อน และช่วงให้ผลผลิตแล้วส่งให้อำเภอ และนำผลการคาดคะเนผลผลิตที่ได้รับจากจังหวัด อำเภอ แจ้งให้เกษตรกรทราบ

2) การเตือนภัยธรรมชาติ ภัยศัตรูพืช ภัยเศรษฐกิจ ดำเนินการดังนี้

(1) เมื่อได้รับข้อมูลการเตือนภัยจากส่วนกลางผ่านจังหวัด อำเภอ แจ้งให้เกษตรกรทราบก่อนเกิดเหตุการณ์ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง ศัตรูพืชระบาด ราคาผลผลิตตกต่ำ เป็นต้น

(2) เมื่อพบเหตุผิดปกติหรือภัยเริ่มต้น เช่น น้ำท่วมฉับพลัน คลองชลประทานชำรุด เกิดโรคระบาดพืช สัตว์ ประมง ปริมาณผลผลิตมากเกินกว่าที่คาดคะเนไว้หลายเท่า การชุมนุมเรียกร้องของเกษตรกร เป็นต้น ให้แจ้งด่วนไปยังอำเภอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

(3) การรายงานภัย เมื่อเกิดภัยธรรมชาติ ภัยศัตรูพืช หรือภัยเศรษฐกิจ ให้รีบรายงานความเสียหายไปยังอำเภอ ภายใน 24 ชั่วโมง ให้มีการกลั่นกรองรายงานตามลำดับชั้นตามระเบียบของทางราชการ โดยระดับตำบลต้องผ่านคณะกรรมการบริหาร ศบกด.

5.4 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมชุมชน

1) ทำให้เกิดการพัฒนามุ่งเน้นระบบการมีส่วนร่วมของเกษตรกร และมีรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างชุมชนเครือข่ายพัฒนาการเกษตร

2) ทำให้มีการสร้างรายได้จากการฟื้นฟูและการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรจากการพัฒนาการเกษตรที่มุ่งเน้นให้มีการเชื่อมโยง การปฏิบัติงานระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐ องค์กรแกนนำกลุ่มอาชีพ และหน่วยงานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสนองต่อความต้องการของเกษตรกรในชุมชน

3) เกษตรกรในชุมชนมีแหล่งให้ความรู้ และเทคโนโลยี การเกษตรที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการทำเกษตรในไร่นาได้จริง

4) สร้างแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและได้รับความเชื่อถือ เพื่อการบริโภคอุปโภค และเพื่อการส่งออกในอนาคต

5) องค์กรเกษตรกรในเขตโครงการมีความเข้มแข็ง สามารถเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรในระดับชุมชนได้

6. ความเชื่อมโยงของ สบกด.กับ โครงการอื่นๆ

การดำเนินงานสบกด.รวม 7,125 ตำบล เน้นให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของชุมชน การสร้างวิทยากรผู้นำ และการถ่ายทอดความรู้ภายใต้แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาคุณภาพสินค้าและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ จะทำให้ สบกด. มีความพร้อม ทั้งด้านองค์กรของชุมชน เกษตรกรที่เป็นเครือข่ายความพร้อมของเทคโนโลยีและผู้นำการถ่ายทอดความรู้ ที่จะรองรับการดำเนินงาน โครงการสำคัญตามนโยบายต่าง ๆ เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ที่เน้นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรไปจัดทำอาชีพให้สามารถสร้างรายได้โดยดำเนินการภายใต้การบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหาร สบกด.

นอกจากนี้ สบกด. จะมีการเชื่อมโยงกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ตั้งอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อสร้างเครือข่ายในการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตร และนำความรู้ที่ผ่านการศึกษาวิจัยแล้วมาเพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกรในการพัฒนาอาชีพของชุมชนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

7. ประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับจาก สบกด.

7.1 มีศูนย์กลางในการให้บริการของหน่วยงานต่าง ๆ แก่เกษตรกร เช่น การบริการตรวจวิเคราะห์ดิน การบริการตรวจสอบสารพิษตกค้างในพืชผล เป็นต้น

7.2 ได้รับการบริการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งการพยากรณ์การเตือนภัยธรรมชาติ ภัยศัตรูพืช และภัยเศรษฐกิจ

7.3 เป็นแหล่งให้ความรู้แก่ชุมชนและเทคโนโลยีที่ถูกต้องเหมาะสม

7.4 ได้รับการถ่ายทอดความรู้ และเทคนิคในการทำการเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน และอื่น ๆ

7.5 เป็นศูนย์รวมและเป็นสถานที่ประชุม พบปะแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ของเกษตรกรในชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาชุมชน กำหนดทิศทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

7.6 เป็นจุดที่รวบรวม หรือแสดงผลผลิตของตำบล เพื่อจัดให้มีการจำหน่ายผลผลิต หรือซื้อขายโดยตรง

7.7 เป็นสถานที่ในการรับคำร้องต่าง ๆ ของเกษตรกร

2.3.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี

การเกษตรประจำตำบล

กรมส่งเสริมการเกษตร (2546: 4-19) ได้กล่าวถึงบทบาทของคณะกรรมการ บริหาร สบกด.ไว้ดังนี้

- 1) คณะกรรมการบริหาร สบกด. มีจำนวนทั้งสิ้นไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วย
 - (1) ผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน
 - (2) ผู้แทนสถาบันเกษตรกรและหรือกลุ่มอาชีพการเกษตรในตำบล โดยพิจารณาจากสถาบันหรือกลุ่มอาชีพที่มีการดำเนินกิจกรรมมากไปหาน้อยรวมแล้วไม่เกิน 2 คน
 - (3) อาสาสมัครเกษตรกรในตำบลที่มีอยู่ในตำบลจำนวน 1-4 คน และหากไม่มีให้คัดเลือกจากผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้แทนสถาบันเกษตรกร ผู้แทนกลุ่มอาชีพการเกษตร และผู้แทนหมู่บ้าน
 - (4) ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 คน โดยพิจารณาจากหมู่บ้านที่มีกิจกรรมการเกษตรมากไปหาน้อย
 - (5) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบตำบล เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยตำแหน่งในการคัดเลือกคณะกรรมการบริหาร สบกด. ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ร่วมกับผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบล กำหนด และผู้แทนสถาบันเกษตรกร จำนวน 2 คน สำหรับประธานกรรมการ จะต้องได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร โดยมีองค์ประชุมไม่น้อยกว่า 2 ใน 3
- 2) บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร สบกด.
 - (1) ด้านการบริหารจัดการ
 1. จัดทำข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการ
 2. ให้มีการประชุมทุกเดือน ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจในการบริหารจัดการ ได้แก่ การพิจารณากิจกรรม/โครงการ การวางแผน การปฏิบัติงาน และการ ติดตามผล
 3. กระตุ้นให้ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนพัฒนาด้านการเกษตร ตามแผนพัฒนาตำบล ทั้งการแก้ไขปัญหาการผลิต การส่งเสริมอาชีพ และการตลาด โดยมีการพัฒนาแผนทุกปี
 4. วางแผนการปฏิบัติงาน สบกด. ร่วมกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

พื้นที่

5. ประสานงานจัดหางบประมาณและบริหารจัดการเงินทุนของสภกต. (ในกรณีที่มีเงินทุน)

6. สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในพื้นที่ เช่น จัดคนไว้บริการเกษตรกรในแต่ละวัน ดูแลสถานที่ตั้ง สภกต. ฯลฯ

(2) ด้านการจัดกิจกรรมสนับสนุนช่วยเหลือเกษตรกร

1. จัดทำข้อมูลประจำตำบล ได้แก่

1.1 สํารวจและรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งกระตุ้นให้เกษตรกรให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.2 ร่วมกับเจ้าหน้าที่รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของตำบล

1.3 สรุปผลข้อมูลและบริการข้อมูลแก่เกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. จัดการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่

2.1 การหาความต้องการด้านฝึกอบรม ศึกษาน ฝึกงาน หรือการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร

2.2 คัดเลือกและพัฒนาจุดสาธิตและวิทยากรเกษตรกร

2.3 จัดกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ เช่น การฝึกอบรม

ดูงานแปลงสาธิต

3. สนับสนุนการจัดทำวิสาหกิจชุมชน

4. ด้านการเตือนภัย ได้แก่ การแจ้งข่าวเตือนภัยให้แก่ชุมชนสำนักงานเกษตรอำเภอทราบเหตุผิดปกติหรือภัยธรรมชาติ และภัยเศรษฐกิจอื่น ๆ

5. การรับรองรายงานต่าง ๆ เช่น ตรวจสอบความถูกต้องของผู้ประสบภัยสำรวจข้าวนาปีนาปรัง และข้อมูลการเกษตรอื่น ๆ

6. สนับสนุนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายทั้งด้านกลุ่มผู้ผลิต กลุ่มแปรรูปเครือข่ายการตลาด หรือองค์กรในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

(3) ด้านประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทุกกิจกรรมของศูนย์ให้ประชาชนรับทราบ และเข้าร่วมกิจกรรม เช่น ทางหอกระจายข่าว นิทรรศการ การจัดกิจกรรม ฯลฯ

2.4 การถ่ายโอนภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2547

การกระจายอำนาจการปกครองให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี 2540 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีภารกิจที่ส่วนราชการจะต้องถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 245 ภารกิจ จากส่วนราชการ 57 กรม ใน 15 กระทรวง การถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการยังคงมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน คำแนะนำและคำปรึกษา ทางเทคนิควิชาการ ดำเนินการฝึกอบรมจนกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีความพร้อมที่จะรับการถ่ายโอนภารกิจและสามารถปฏิบัติการกิจให้ประชาชนได้รับการบริการสาธารณะที่ดีขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าที่ส่วนราชการเคยปฏิบัติ ตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 119 ตอนพิเศษ 23ง วันที่ 13 มีนาคม 2545 มีผลผูกพันให้ส่วนราชการ ต้องถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2. ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3. ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย 4. ด้านการวางแผนส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว 5. ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6. ด้านศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการเกษตร มีภารกิจที่ต้องถ่ายโอน ใน 3 ด้าน จำนวน 11 ภารกิจ
ดังนี้

1. ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีภารกิจที่ต้องถ่ายโอน 9 ภารกิจ
 - 1.1 การสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร
 - 1.2 การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
 - 1.3 การบริการข้อมูลและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
 - 1.4 การรวบรวมส่งเสริมพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 1.5 การช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ
 - 1.6 การสำรวจช่วยเหลือป้องกันกำจัดศัตรูพืช
 - 1.7 การฝึกอบรมอาชีพ
 - 1.8 การรวมกลุ่มและพัฒนากลุ่ม
 - 1.9 การกระจายพันธุ์

2. ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุน พานิชยกรรมและการท่องเที่ยว มีภารกิจในการถ่ายโอน 1 ภารกิจ คือ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรชุมชน

3. ด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีภารกิจถ่ายโอน 1 ภารกิจ คือ การปรับปรุงฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ภารกิจนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรได้ขอยกเลิก เนื่องจากไม่ใช่ภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร ตามหนังสือกรมส่งเสริมการเกษตรที่ กษ 1003/22148 ลงวันที่ 31 กรกฎาคม 2545)

สำหรับภารกิจการช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ ขณะนี้ยังถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้เนื่องจากต้องแก้ไขระเบียบกระทรวงการคลัง และทุกภารกิจที่ถ่ายโอนของกรมส่งเสริมการเกษตร ไม่มีการถ่ายโอนทรัพย์สินและบุคลากร

2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลต่อการดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล มีผู้ทำศึกษาน้อยมาก เพราะเป็นเรื่องใหม่ที่กรมส่งเสริมการเกษตรถือเป็นภารกิจหลักประการหนึ่งที่ต้องปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย โดยดำเนินการจัดตั้งศูนย์ให้ครบทุกตำบลในปี 2542 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยตรงยังไม่มีผู้ใดศึกษาไว้ แต่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการใดโครงการหนึ่งที่คล้ายคลึงและเทียบเคียงกันได้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตร ซึ่งได้นำเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

บุบผา มงคลศิลป์ (2524: 56) ศึกษาการใช้วิธีการส่งเสริมแบบต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ คือ เกษตรอำเภอและผู้ช่วยเกษตรอำเภอ ทั้ง 8 จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จำนวน 90 คน พบว่า ในการออกไปส่งเสริมให้แก่เกษตรกรนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอส่วนใหญ่จะใช้วิธีการส่งเสริมตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไป ประกอบกัน โดยให้เหตุผลว่าจะช่วยกระตุ้นความสนใจของเกษตรกรได้ดีกว่าการใช้เพียงวิธีเดียว วิธีการส่งเสริมที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอใช้กันมากที่สุด คือ การบรรยาย ซึ่งใช้ร่วมกับการสาธิต รองลงมา คือ การไปเยี่ยมเยียนเกษตรกรที่บ้านและไร่นา ในขณะเดียวกันก็ใช้วิธีสอนทักษะควบคู่ไปด้วย ซึ่งมีจำนวนเท่ากับการประชุมใช้ร่วมกับการจัดทำแปลงสาธิต

อัจฉนา ดวงปัญญา (2529 : 62) ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลใน 4 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีต่อโครงการปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตรของประเทศไทย พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทั้ง 4 จังหวัด มีความคิดเห็นโดยส่วนรวมต่อโครงการปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตรในระดับดี ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อข้อดีของโครงการปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตร คือ การที่มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมาช่วยแก้ไขปัญหาในระดับตำบลได้ และเกษตรกรได้รับเทคโนโลยีการเกษตรแผนใหม่ ทำให้ผล

ผลิตเพิ่มขึ้น ส่วนปัญหาอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรขาดความร่วมมือและร่วมใจในการทำงาน และขาดทัศนคติอุปกรณในการปฏิบัติ

ปรีชา ดวงศศิธร (2532 : 56) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรตำบล ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของฝ่ายวิชาการของสำนักงานเกษตรจังหวัดในภาคตะวันตกของประเทศไทย พบว่า งานส่งเสริมและบริการวิชาการเกษตร ซึ่งฝ่ายวิชาการได้ปฏิบัติกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบกลุ่มและแบบรายบุคคลมากกว่าการถ่ายทอดความรู้แบบมวลชน ส่วนงานแผนงานและงานประเมินผลนั้น การฝึกอบรมรายปี และการประชุมรายปี เป็นกิจกรรมที่ฝ่ายวิชาการปฏิบัติมากกว่าการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนงานและโครงการ การติดตาม การนิเทศและประเมินผล และการวิจัย

ประนอม โคตัน (2533 : 44) ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีต่อโครงการปรับปรุงระบบแผนและพัฒนาเกษตรกร พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเห็นด้วยมากกับโครงสร้างและระบบของโครงการ เห็นด้วยมากกับแนวทางการผสมผสานโครงการปรับปรุงระบบแผนและพัฒนาเกษตรกรกับระบบอื่น ๆ ที่มีอยู่เดิม เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถปฏิบัติงานตามโครงการปรับปรุงระบบแผนและพัฒนาเกษตรกรประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง และมีความเป็นไปได้ในการดำเนินงานในระดับปานกลาง ส่วนแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานนั้น ควรจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้มีความรู้ ความชำนาญ มีอุดมการณ์ในการทำงาน และควรมีการปรับปรุงระบบข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์พื้นที่และชุมชน

จุมพล นิภาเกษตร (2536 : 59) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลต่อการดำเนินงานโครงการปรับปรุงระบบแผนและพัฒนาเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วยในสาระสำคัญของหลักการดำเนินงานโครงการ ซึ่งได้แก่ หลักการทำงานแบบล่างขึ้นบน การพัฒนาเกษตรกรให้มีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง การวิเคราะห์พื้นที่และชุมชน และการกระตุ้นชี้แนะให้กลุ่มวางแผนโดยเน้นการมีส่วนร่วม เห็นด้วยกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และส่วนหนึ่งได้ให้ความเห็นว่าควรมีการปรับปรุงการดำเนินงาน โครงการในเรื่องวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ ระยะเวลาดำเนินการอบรมเพิ่มเติมให้แก่เกษตรกรตำบล การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการปรับปรุงระบบข้อมูล

เกษตรกรตำบลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ตนเองได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานโครงการ ในการกระตุ้นชี้แนะให้เกษตรกรเกิดจิตสำนึกในการแก้ปัญหา การสนับสนุนให้เกษตรกรรวมตัวกัน เป็นผู้เสนอทางเลือกให้เกษตรกร และเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีความเห็นในการปรับปรุงบทบาทของตนเองในเรื่องเน้นบทบาทเป็นผู้

กระตุ้นชี้แนะ ควรปฏิบัติต่อบทบาทอย่างจริงจัง เพิ่มการประสานงานและประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เกษตรตำบลส่วนใหญ่ คาดหวังว่า การดำเนินงานตามแนวทางโครงการฯ จะมีประโยชน์ในการสนับสนุนให้เกิดกลุ่มเรียนรู้และกลุ่มกิจกรรมและมีประโยชน์ในการสนับสนุนแก้ไข ปัญหาของเกษตรกรมาก และการดำเนินงานของโครงการจะประสบผลสำเร็จ รวมทั้งแนวทางพัฒนา เกษตรกรระดับตำบลจะเป็นที่ยอมรับสภาพตำบล ส่วนปัญหาอุปสรรคมีเกษตรกรตำบลบางส่วนประสบ ปัญหาในเรื่องความรู้ความเข้าใจในหลักการดำเนินงาน วิธีการวิเคราะห์พื้นที่และชุมชน การเขียน รายงานการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ รวมทั้งการสนับสนุนและร่วมมือจาก หน่วยงานอื่น ๆ

เชาวลิต นาคสุวรรณ (2536 : 60) ศึกษาทัศนคติของเกษตรตำบลต่อการนิเทศงาน ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันตก ประเทศไทย พบว่า เกษตรตำบลมีทัศนคติที่ดีต่อระบบการนิเทศงาน โดยแยกเป็น ทัศนคติต่อเนื้อหาสาระของการนิเทศ งาน การดำเนินการนิเทศ กระบวนการนิเทศ และความถี่ในการนิเทศ การใช้ประโยชน์จากการนิเทศ งานระดับค่อนข้างสูง และมีทัศนคติต่อเจ้าหน้าที่บริหารงานการเกษตรระดับอำเภอ ค่อนข้างสูง โดย แยกเป็นในด้านความเป็นผู้นำ การวางตัว การพูด ความสามารถในการนิเทศ และความมีมนุษย สัมพันธ์

บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2536 :39) ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานของเกษตรตำบลใน ภาคใต้ พบว่า วิธีการส่งเสริมที่ใช้มาก คือ การส่งเสริมแบบรายบุคคล ใช้วิธีการเยี่ยมไร่นา และ ที่บ้านมากที่สุด แต่ทางจดหมายและโทรศัพท์ใช้กันน้อย การส่งเสริมแบบกลุ่ม ใช้วิธีประชุม เกษตรกรมากที่สุด รองลงมาคือ การสาธิต และการจัดฝึกอบรมด้านวิชาชีพ การส่งเสริมแบบ มวลชน ใช้วิธีการแจกเอกสารเผยแพร่มากที่สุด รองลงมาเป็นการรณรงค์เฉพาะเรื่อง ส่วนการจัด นิทรรศการทางการเกษตร และวิธีอื่น ๆ ใช้กันค่อนข้างต่ำ เกษตรตำบลปลูกฝังอุดมการณ์และ ทัศนคติที่ถูกต้องในระดับปานกลาง และช่วยแก้ไขปัญหของเกษตรกรในเรื่องที่ปฏิบัติงานอยู่ใน ระดับที่ค่อนข้างต่ำ การสนับสนุนการรวมตัวกันของเกษตรกร เน้นได้มากคือ การตั้งกลุ่ม ธรรมชาติ การรายงานและการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนปฏิบัติได้ค่อนข้างน้อย ส่วนงานที่ปฏิบัติได้น้อย คือ การแนะนำให้ก่อตั้งยุวเกษตรกรการแจ้งกิจกรรมที่ปฏิบัติต่อผู้นิเทศ งาน

สุภาพ บุญรัตน์ (2536 :42) ศึกษาในเรื่องทัศนคติของเกษตรตำบลต่อระบบ ส่งเสริมการเกษตรใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ในด้านทัศนคติต่อระบบส่งเสริมการเกษตร นั้น เกษตรตำบลมีทัศนคติต่อการฝึกอบรมประจำเดือน การประชุมประจำเดือน การเยี่ยมเกษตรกร

และมีทัศนคติปานกลางต่อศูนย์เกษตรประจำตำบล โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.48 แสดงว่า เกษตรตำบลมีทัศนคติที่ดีต่อระบบส่งเสริมการเกษตรใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้

กังสดาล ชัยยศ (2537 :85) ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในจังหวัดอุดรธานี และจังหวัดเลย ที่มีต่องานเกษตรสัมพันธ์ พบว่า ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีต่องานเกษตรสัมพันธ์ทั้ง 6 ด้าน ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับสูงต่องานเกษตรสัมพันธ์ในด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดนิทรรศการและการจัดงาน ด้านการประกวดพืช และกิจกรรมการเกษตรด้านการผลิตโสตทัศนอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนการเผยแพร่ การผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์ เพื่อสนับสนุนการเผยแพร่ และด้านการเผยแพร่เทคโนโลยีการเกษตรทางหอกระจายข่าว

ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีต่องานเกษตรสัมพันธ์ กับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และความน่าเชื่อถือในตัวเจ้าหน้าที่เกษตรสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติกับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีต่องานเกษตรสัมพันธ์ ส่วนวุฒิการศึกษา การฝึกอบรม พื้นที่ปฏิบัติงาน และทักษะในการสื่อสารนั้น พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีต่องานเกษตรสัมพันธ์แต่อย่างใด

วีรศักดิ์ ประพิตรภา (2538 :34) ศึกษาบทบาทในการปฏิบัติงานของเกษตรตำบลในจังหวัดสุรินทร์ ตามโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร พบว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 36.13 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เกษตรตำบลรับผิดชอบ 1.25 ตำบล จำนวนพื้นที่การเกษตร เฉลี่ย 27,322.80 ไร่ คราวเรือนเกษตรกรที่รับผิดชอบเฉลี่ย 1,438 คราวเรือน การปฏิบัติงานด้านการพัฒนาชนบทแนวใหม่ (กชช.) เกษตรตำบลเกือบทั้งหมดได้ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ บทบาทที่ปฏิบัติได้น้อย คือ การชี้แจงให้สภาตำบลพิจารณาความสำคัญในการเลือกโครงการ ส่วนการปฏิบัติงานตามโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรมีปัญหาด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตและสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ควรปรับปรุงขั้นตอนการให้การสนับสนุนสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำให้ทันตามความต้องการ และตรงตามแผนการผลิตของเกษตรกร

สอิสร โบราณ (2538 :38) ศึกษาเรื่อง บทบาทที่เป็นจริงของเกษตรกรตำบลในโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 39 ปี แต่งงานแล้ว มีการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์ และสาขาส่งเสริมการเกษตร มีอัตราเงินเดือนเฉลี่ย 11,035.29 บาท และดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานการเกษตรระดับ 5 อายุราชการในตำแหน่งระหว่าง 11 – 15 ปี การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรตำบล

ในโครงการ ได้แก่ (1) การเก็บรวบรวมข้อมูลทะเบียนเกษตรกร ข้อมูลทางกายภาพ ข้อมูลทางชีวภาพ ข้อมูลเศรษฐกิจ และข้อมูลทางสังคมของเกษตรกร (2) การเตรียมปรับและการนำเสนอทางเลือกทางการเกษตร (3) การรวบรวมและการวิเคราะห์ความคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกร การช่วยเหลือเกษตรกรวางแผนการผลิตและการประเมินผลกิจกรรม (4) การวางแผนสนับสนุนเกษตรกรและการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามโครงการ คือ (1) การเก็บรวบรวมข้อมูลประสบปัญหาได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน ถูกต้อง และได้ข้อมูลไม่ทันสมัย (2) ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องนำมาประกอบทางเลือก (3) การบรรยายเพื่อนำเสนอทางเลือกให้เกษตรกรไม่มีเอกสารประกอบ (4) การจัดหาการสนับสนุนปัจจัยการผลิตไม่ตรงตามแผน (5) การให้บริการความรู้ทางการเกษตรเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง และ (6) ขาดทักษะประสบการณ์ในการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ถนอมพรรณ สืบจากดี (2540 : 102) ศึกษาความรู้และหน้าที่บทบาทที่เป็นจริงของเกษตรกรตำบลในภาคกลางตามโครงการการปรับปรุงโครงสร้างระบบการผลิตทางการเกษตร ใช้กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรตำบลจำนวน 201 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าไคสแควร์ เพื่อทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และดำเนินโครงการ คปร. อยู่ในเกณฑ์ดี การปฏิบัติงานของเกษตรกรตำบลในบทบาทที่มีการปฏิบัติจริงในระดับมาก คือ การสำรวจความต้องการของเกษตรกร และการช่วยจัดทำแผนการผลิต ส่วนบทบาทที่มีการปฏิบัติจริงในระดับค่อนข้างน้อย คือ การสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร และการนำเสนอทางเลือกทางการเกษตร ส่วนปัญหาอุปสรรคที่พบมากที่สุด คือ การสนับสนุนแผนการผลิตด้านสินเชื่อ และด้านปัจจัยการผลิต

พรรณวดี สืบจากดี (2540 : 91) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลในเขตชลประทานต่อโครงการปรับระบบการเกษตรจังหวัดชัยนาท พบว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งเกษตรกรตำบลเฉลี่ย 12 ปี มีประสบการณ์การฝึกอบรมโดยเฉลี่ยประมาณ 4 ครั้ง / ปี และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการปรับระบบการเกษตรในเขตชลประทานลุ่มน้ำเจ้าพระยาอยู่ในระดับปานกลาง และมีความคิดเห็นที่ดีต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ วิธีการส่งเสริมของโครงการ และมีความคิดเห็นระดับปานกลางต่อระบบการประสานงานกับหน่วยงานอื่น

ปริมาณ ปั่นลี (2542 : 87) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลต่อการดำเนินโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลต่อการประชาสัมพันธ์โครงการ ทางเลือกของเกษตรกร การวิเคราะห์เกษตรกร การ

จัดทำแผนการผลิต การวิเคราะห์แผนการผลิตของคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และการใช้สินเชื่อเพื่อสนับสนุนแผนการผลิตอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

เกริกฤทธิ์ วงศ์ดาว (2543 : 53) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในภาพมมีระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เกษตรตำบลมีระดับความคิดเห็นด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตและสินเชื่อในระดับเห็นด้วย เกษตรตำบลมีระดับความคิดเห็นต่อแผนการผลิตของเกษตรกรในระดับเห็นด้วย และมีระดับความคิดเห็นในด้านผลตอบแทนแก่เกษตรกรในระดับเห็นด้วย

ถำควน ชันช้อน (2544 : 54) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นต่อบทบาทในงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรตำบลในจังหวัดอุดรธานี ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเกษตรกรตำบลในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 124 ราย ใช้สถิติค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่า t-test ผลการศึกษาพบว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่เป็นชาย อายุเฉลี่ย 41.2 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รับผิดชอบครัวเรือนเกษตรกรเฉลี่ย 1,625.8 ครัวเรือน การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรที่มีปัญหาในระดับมาก คือ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกรล่าช้า ไม่ชัดเจนงบประมาณล่าช้า เกิดความซ้ำซ้อน เพราะมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ บทบาทในการปฏิบัติงานเกษตรกรตำบลเห็นว่า ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด ได้แก่ การประชุม บทบาทที่มีความจำเป็นต้องได้รับการปฏิบัติมากกว่าที่ได้ปฏิบัติอยู่จริง คือ การสำรวจและรวบรวมสถิติข้อมูล การถ่ายทอดความรู้ การวางแผนพัฒนาการเกษตร และบทบาทหน้าที่เกษตรกรตำบลเห็นว่า มีความจำเป็นที่ต้องปฏิบัติให้น้อยกว่าปฏิบัติจริง ได้แก่ การประชุม

วิชัย ศรีโพธิ์งาม (2544 : 67) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลต่อการดำเนินงานของศูนย์ในจังหวัดเชียงใหม่ ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 153 ราย ใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไคสแควร์ พบว่า ผู้อำนวยการศูนย์มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยต่อการดำเนินงานของศูนย์ในด้านการจัดตั้งศูนย์ การบริหารศูนย์ การมีส่วนร่วมของเกษตรกร และการติดตามนิเทศงานส่วนด้านกิจกรรมของศูนย์ มีความคิดเห็นในระดับไม่แน่ใจ โดยภาพรวมแล้วมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ปัญหาที่พบมาก คือ สถานที่จัดตั้งไม่เป็นเอกเทศ การจัดตั้งศูนย์เร่งรีบเกินไป ขาดความพร้อม คณะทำงานไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ ขาดความสนใจ และขาดงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการบริหารงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดตาก ได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดตาก ที่ดำเนินการปี 2549/50 จำนวน 885 ราย ดำเนินการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane หาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่ยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 8

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
N = ขนาดของประชากร
e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น

แทนค่า

$$n = \frac{885}{1 + 885(0.08)^2}$$
$$= 132.80$$

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 133 ราย แต่เนื่องจากคณะกรรมการของแต่ละ สบกต.มีจำนวนเท่ากัน 15 ราย จึงจัดเก็บ สบกต. ละเท่าๆกันจนครบจำนวน รวมทั้งสิ้น 135 ราย

1.2 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) โดยสุ่มจับสลากเฉพาะคณะกรรมการบริหาร สบกต. ของแต่ละอำเภอ ๆ ละ 1 ศูนย์ จำนวน 9 สบกต. ๆ ละ 15 ราย ดังนี้

ตารางที่ 3.1 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 สบกด. ใน 9 อำเภอ

ที่	อำเภอ	สบกด.	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	เมืองตาก	ไม้งาม	15
2	บ้านตาก	สมอโคน	15
3	สามเงา	ย่านรี	15
4	แม่สอด	แม่ตาว	15
5	แม่ระมาด	แม่ตั้น	15
6	ท่าสองยาง	แม่หละ	15
7	พบพระ	รวมไทย	15
8	อุ้มผาง	โมโกร	15
9	กิ่งอำเภอวังเจ้า	ประดาง	15
		รวม	135

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ คณะกรรมการบริหาร สบกด. โดยมีโครงสร้างคำถามที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เป็นคำถามแบบปลายปิด (close – ended question) และคำถามแบบปลายเปิด (open – ended question) เสร็จแล้วทดสอบเครื่องมือ นำไปทดสอบกับคณะกรรมการบริหาร สบกด. ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความน่าเชื่อถือก่อนนำออกสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของคณะกรรมการบริหารงาน สบกด.

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการบริหารงาน สบกด.

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการในการบริหารงาน สบกด.

ค่าสัมประสิทธิ์ (coefficient of alpha หรือ cronbach) ในส่วนของตอนที่ 2 เท่ากับ .952 และตอนที่ 3 เท่ากับ .914

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบ สบกด. ในระดับ ตำบล นักหมายคณะกรรมการบริหาร สบกด. โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งอธิบายคำถามเป็นรายข้อ แล้วผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ เป็นรายบุคคล ตามจำนวนเป้าหมายที่กำหนด 9 สบกด. ๆ ละ 15 ราย รวม 135 ราย การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาดำเนินการจัดเก็บข้อมูล 45 วัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์มาจัดหมวดหมู่ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของคณะกรรมการบริหาร สบกด. ใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (percentage) และค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการบริหารงาน สบกด. ใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับ (ranking) ซึ่งกำหนดระดับคะแนนประมาณค่าแต่ละระดับไว้ ดังนี้

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ

ระดับคะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วย

ระดับคะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากนั้นคำนวณหา ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น โดยกำหนดความหมายค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตร

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{ระดับคะแนนสูงสุด} - \text{ระดับคะแนนต่ำสุด}}$$

ระดับคะแนนสูงสุด

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{5 - 1}{5}$$

5

$$= 0.8$$

ดังนั้นช่วงคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเป็น ดังนี้

ช่วงคะแนน	1.00 – 1.80	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ช่วงคะแนน	1.81 – 2.60	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
ช่วงคะแนน	2.61 – 3.40	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
ช่วงคะแนน	3.41 – 4.20	หมายถึง	เห็นด้วย
ช่วงคะแนน	4.21 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการในการบริหารงาน สบกด.

วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับ ซึ่งกำหนดระดับคะแนนประมาณค่าแต่ละระดับไว้ ดังนี้

ระดับคะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ระดับคะแนน 2 หมายถึง น้อย

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มาก

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด

จากนั้นคำนวณหา ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น โดยกำหนดความหมายค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตร

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{ระดับคะแนนสูงสุด} - \text{ระดับคะแนนต่ำสุด}}{\text{ระดับคะแนนสูงสุด}}$$

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

ดังนั้นช่วงคะแนนเฉลี่ยของระดับปัญหาเป็น ดังนี้

ช่วงคะแนน	1.00 – 1.80	หมายถึง	มีปัญหาน้อยที่สุด
ช่วงคะแนน	1.81 – 2.60	หมายถึง	มีปัญหาน้อย
ช่วงคะแนน	2.61 – 3.40	หมายถึง	ปานกลาง
ช่วงคะแนน	3.41 – 4.20	หมายถึง	มีปัญหามาก
ช่วงคะแนน	4.21 – 5.00	หมายถึง	มีปัญหามากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดตาก ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการบริหารงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการในการบริหารงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

1.1 ข้อมูลพื้นฐานทางด้านสังคมของคณะกรรมการบริหาร สบกด.

ผลการศึกษาในตารางที่ 4.1

เพศ ร้อยละ 88.90 ของคณะกรรมการบริหาร สบกด. เป็นเพศชาย

อายุ คณะกรรมการบริหาร สบกด. ร้อยละ 48.89 มีอายุอยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี รองลงมา ร้อยละ 36.29 อายุอยู่ระหว่าง 30 – 40 ปี อายุน้อยสุด 27 ปี อายุมากที่สุด 59 ปี อายุเฉลี่ย 43.16 ปี

สถานภาพการสมรส ร้อยละ 92.60 ของคณะกรรมการบริหาร สบกด. สมรสแล้ว ร้อยละ 5.20 โสด

ระดับการศึกษา ร้อยละ 68.89 ของคณะกรรมการบริหาร สบกด. จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 14.10 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 11.10 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และร้อยละ 5.20 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

ตำแหน่ง คณะกรรมการบริหาร ศบกด. ร้อยละ 40.70 ปฏิบัติการในตำแหน่ง ผู้แทนสถาบันเกษตรกร/กลุ่มอาชีพ รองลงมา ร้อยละ 34.10 เป็นผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบล และ ร้อยละ 20.00 เป็นอาสาสมัครเกษตร

ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ร้อยละ 57.80 ของคณะกรรมการบริหาร ศบกด. ดำรงตำแหน่งเป็นเวลา 4 ปี รองลงมา ร้อยละ 22.20 ดำรงตำแหน่งเป็นเวลา 3 ปี

อาชีพหลัก ร้อยละ 60.00 ของคณะกรรมการบริหาร ศบกด. มีอาชีพหลักทำนา

อาชีพรอง ร้อยละ 39.30 ทำการเลี้ยงสัตว์

ข่าวสาร ร้อยละ 88.90 ของคณะกรรมการบริหาร ศบกด. ได้รับข่าวสารการเกษตรจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 49.60 จากวิทยุและหนังสือพิมพ์ (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานทางด้านสังคมของคณะกรรมการบริหาร สบกด.

n = 135		
ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	120	88.90
หญิง	15	11.10
2. อายุ (ปี)		
ต่ำกว่า 31	3	2.23
ระหว่าง 31 - 40	49	36.29
ระหว่าง 41 - 50	66	48.89
สูงกว่า 50	17	12.59
ต่ำสุด 27 ปี สูงสุด 59 ปี เฉลี่ย 43.16 ปี SD=7.139		
3. สถานภาพการสมรส		
โสด	7	5.20
สมรส	125	92.60
หย่า, หม้าย	3	2.20
4. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	93	68.89
มัธยมศึกษาตอนต้น	20	14.81
มัธยมศึกษาตอนปลาย	15	11.10
ระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า	7	5.20
5. ตำแหน่ง		
ผู้แทน อบต.	46	34.10
ผู้แทนสถาบันเกษตรกร/กลุ่มอาชีพ	55	40.70
อาสาสมัครเกษตรกร	27	20.00
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	7	5.20

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
n = 135			
6. ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง (ปี)			
	น้อยกว่า 1	3	2.20
	1	4	3.00
	2	20	14.80
	3	30	22.20
	4	78	57.80
ต่ำสุด 1 เดือน สูงสุด 4 ปี เฉลี่ย 1.70 ปี SD=0.97			
7. อาชีพหลัก			
	ทำนา	81	60.00
	ทำไร่	33	24.45
	ทำสวน	15	11.11
	เลี้ยงสัตว์	6	4.44
8. อาชีพรอง*			
	ทำนา	6	4.44
	ทำไร่	49	36.30
	ทำสวน	21	15.56
	เลี้ยงสัตว์	53	39.26
	อื่น ๆ	36	26.67
9. แหล่งที่ได้รับข่าวสารการเกษตร*			
	หอกระจายข่าว	58	43.00
	โทรทัศน์	120	88.90
	วิทยุ	67	49.60
	หนังสือพิมพ์	67	49.60
	เพื่อนบ้าน	29	21.50

1.2 ข้อมูลพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจของคณะกรรมการบริหาร สบกด.

ผลการศึกษาในตารางที่ 4.1

รายได้ในภาคการเกษตร พบว่า ร้อยละ 66.67 ของคณะกรรมการ สบกด. มีรายได้ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท รองลงมาร้อยละ 27.40 มีรายได้น้อยกว่า 50,000 บาท รายได้ต่ำสุด 15,000 บาท สูงสุด 180,000 บาท เฉลี่ย 64,340.74 บาท

รายได้นอกภาคการเกษตร ของคณะกรรมการ สบกด. ร้อยละ 57.34 มีรายได้น้อยกว่า 50,000 บาท รองลงมาร้อยละ 41.33 มีรายได้ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท รายได้ต่ำสุด 10,000 บาท สูงสุด 160,000 บาท เฉลี่ย 34,285.71 บาท

แรงงาน แรงงานในครอบครัวของ คณะกรรมการ สบกด. ร้อยละ 42.96 มี จำนวน 3 – 4 คน รองลงมา ร้อยละ 40.00 มีจำนวน 1- 2 คน ต่ำสุด 1 คน สูงสุด 8 คน เฉลี่ย 3.19 คน

หนี้สิน คณะกรรมการ สบกด. ส่วนใหญ่ร้อยละ 79.30 ไม่มีหนี้สิน ร้อยละ 42.85 มีหนี้สิน และร้อยละ 42.85 มีหนี้สินมากกว่า 45,001 บาท มีหนี้สินต่ำสุด 15,000 บาท สูงสุด 50,000 บาท เฉลี่ย 38,928.57 บาท (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจของคณะกรรมการบริหาร สบกด.

	ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
(n = 135)			
รายได้ของครอบครัวในภาคการเกษตร (บาท)			
	ต่ำกว่า 50,001	37	27.40
	50,001 – 100,000	90	66.67
	100,001 – 150,000	7	5.19
	สูงกว่า 150,000	1	0.74
ต่ำสุด 15,000 บาท สูงสุด 180,000 บาท เฉลี่ย 64,340.74 บาท SD = 25,519.13			
รายได้ของครอบครัวนอกภาคการเกษตร (บาท)(n=75)			
	ต่ำกว่า 50,001	43	57.34
	50,001 – 100,000	31	41.33
	100,001 – 150,000	0	0.00
	สูงกว่า 150,000	1	1.33
ต่ำสุด 10,000 บาท สูงสุด 160,000 บาท เฉลี่ย 34,285.71 บาท SD = 28,325.79			
แรงงานในครัวเรือน			
	1 - 2	54	40.00
	3 - 4	58	42.96
	5 - 6	21	15.56
	7 - 8	2	1.48
ต่ำสุด 1 คน สูงสุด 8 คน เฉลี่ย 3.19 คน ค่าSD = 1.401			
หนี้สิน			
	ไม่มี	107	79.30
	มี (บาท)	28	20.70
	ต่ำกว่า 25,001	6	21.42
	ระหว่าง 25,001 – 35,000	2	7.15
	ระหว่าง 35,001 – 45,000	8	28.57
	สูงกว่า 45,000	12	42.85
ต่ำสุด 15,000 บาท สูงสุด 50,000 บาท เฉลี่ย 38,918.57 บาท SD = 12,349.62			

* เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบล

2.1 ด้านการบริหารจัดการ

2.1.1 ด้านการจัดทำข้อตกลงร่วมกับแนวทางการบริหารงาน

คณะกรรมการบริหาร ศบกต. มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น (ค่าเฉลี่ย 3.90) ซึ่งมีประเด็นย่อย ๆ ด้วยกัน 3 ข้อ ดังนี้ มีความคิดเห็นในเรื่องการบริหารจัดการกองทุนศูนย์ (ค่าเฉลี่ย 4.01) ความคิดเห็นในการกำหนดข้อกำหนด กฎระเบียบต่าง ๆ ในการทำงานร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 3.87) และความคิดเห็นในการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.81) (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหาร ศบกต. ด้านการจัดทำข้อตกลงร่วมกับแนวทางการบริหารงานศูนย์

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	ความ หมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การจัดทำข้อตกลงร่วม						3.90	0.72	เห็นด้วย
1. การบริหารจัดการ กองทุนศูนย์	1 (0.70)	8 (5.90)	27 (20.0)	51 (37.80)	48 (35.60)	4.01	0.93	เห็นด้วย
2. การกำหนดกฎระเบียบ ในการทำงานร่วมกัน	0 (0.00)	11 (8.10)	26 (19.30)	67 (49.60)	31 (23.00)	3.87	0.85	เห็นด้วย
3. การกำหนดบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบ	0 (0.00)	10 (7.40)	30 (22.20)	70 (51.90)	25 (18.50)	3.81	0.82	เห็นด้วย

2.1.2 ด้านการประชุมคณะกรรมการบริหาร สบกด.

โดยภาพรวมคณะกรรมการบริหาร สบกด. มีความคิดเห็นในด้านการประชุมคณะกรรมการบริหาร สบกด. อยู่ในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น (ค่าเฉลี่ย 3.82) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย 5 ประเด็น พบว่า คณะกรรมการบริหารงาน สบกด. มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยในประเด็นต่อไปนี้ การประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์อย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง (ค่าเฉลี่ย 3.90) การร่วมกันพิจารณาโครงการและกิจกรรมลงสู่พื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.84) การตรวจสอบและจัดบันทึกการประชุมทุกครั้ง (ค่าเฉลี่ย 3.81) การร่วมกันวางแผนปฏิบัติงานโดยจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานและการร่วมกันติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ สบกด. ทุกครั้ง (ค่าเฉลี่ย 3.76)

ตารางที่ 4.4 ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหาร สบกด. ด้านการประชุมคณะกรรมการบริหาร สบกด.

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การประชุมคณะกรรมการบริหาร สบกด.						3.82	0.66	เห็นด้วย
1. การประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง	1 (0.70)	6 (4.40)	38 (28.10)	50 (37.00)	40 (29.60)	3.90	0.90	เห็นด้วย
2. การร่วมกันพิจารณาโครงการและกิจกรรม	0 (0.00)	8 (5.90)	47 (34.80)	40 (29.60)	40 (29.60)	3.84	0.91	เห็นด้วย
3. การตรวจสอบและบันทึกการประชุมทุกครั้ง	0 (0.00)	11 (8.10)	38 (28.10)	52 (38.50)	34 (25.20)	3.81	0.91	เห็นด้วย
4. การร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงาน	0 (0.00)	12 (8.90)	40 (29.60)	51 (37.80)	32 (23.70)	3.76	0.91	เห็นด้วย
5. การร่วมกันพิจารณาโครงการและกิจกรรม	0 (0.00)	8 (5.90)	47 (34.80)	40 (29.60)	40 (29.60)	3.76	0.97	เห็นด้วย

2.1.3 ด้านการกระตุ้นผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนา

การเกษตร

คณะกรรมการบริหาร ศบกด. มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น (ค่าเฉลี่ย 3.86) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า คณะกรรมการบริหารงาน ศบกด. มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยเช่นกันในประเด็นต่อไปนี้ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ร่วมกันวางแผนพัฒนาด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.16) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ร่วมมือกันรับผิดชอบแผนพัฒนาด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.97) การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการแก้ไขปัญหาด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.91) พบว่า คณะกรรมการบริหารงาน ศบกด. มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยเช่นกันในประเด็นย่อยต่อไปนี้ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ช่วยกันแก้ไขปัญหาการผลิตให้แก่เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.84) และส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.45) (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหาร ศบกด. ประจำตำบล ด้านการกระตุ้นผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	ความหมาย
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)			
การกระตุ้นผู้นำชุมชนและหน่วยงานในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร						3.86	0.61	เห็นด้วย
1. ส่งเสริม/สนับสนุนให้ร่วมกันวางแผน	1 (0.70)	4 (3.00)	24 (17.80)	50 (37.00)	56 (41.50)	4.16	0.87	เห็นด้วย
2. ส่งเสริม/สนับสนุนให้ร่วมมือกันรับผิดชอบ	0 (0.00)	8 (5.90)	36 (26.70)	43 (31.90)	48 (35.60)	3.97	0.93	เห็นด้วย
3. ส่งเสริม/สนับสนุนให้แก้ไขปัญหาการตลาด	0 (0.00)	9 (6.70)	34 (25.20)	52 (38.50)	40 (29.60)	3.91	0.90	เห็นด้วย

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	ความ หมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การกระตุ้นผู้นำชุมชน และหน่วยงานในการ จัดทำแผน พัฒนาด้าน การเกษตร						3.86	0.61	เห็นด้วย
4. ส่งเสริม/สนับสนุนให้ แก้ไขปัญหาการผลิต	0 (0.00)	7 (5.20)	44 (32.60)	47 (34.80)	37 (27.40)	3.84	0.88	เห็นด้วย
5. ส่งเสริม/สนับสนุนให้ สร้างกระบวนการเรียนรู้	0 (0.00)	5 (3.70)	72 (53.30)	50 (37.00)	8 (5.90)	3.45	0.66	เห็นด้วย

2.1.4 ด้านการวางแผนปฏิบัติงาน สบกด. ร่วมกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการบริหาร สบกด. มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น (ค่าเฉลี่ย 3.95) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยเช่นกันในประเด็นต่อไปนี้ การร่วมกับตัวแทนหมู่บ้าน เกษตรกร จัดเวทีชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.99) การร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.97) และการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการถ่ายทอดความรู้ด้านต่าง ๆ สู่เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.90) (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหาร สบกด. ด้านการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การวางแผนปฏิบัติงาน ศูนย์ฯ ร่วมกับบุคคลและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง						3.95	0.74	เห็นด้วย
1. การร่วมจัดเวทีชุมชน	0 (0.00)	4 (3.00)	35 (25.90)	55 (40.70)	41 (30.40)	3.99	0.82	เห็นด้วย
2. การร่วมจัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรม	0 (0.00)	7 (5.20)	34 (25.20)	50 (37.00)	44 (32.60)	3.97	0.88	เห็นด้วย
3. การร่วมถ่ายทอดความ รู้ด้านต่าง ๆ สู่เกษตรกร	0 (0.00)	7 (5.20)	43 (31.90)	41 (30.40)	44 (32.60)	3.90	0.92	เห็นด้วย

2.1.5 ด้านการประสานงานจัดหางบประมาณและบริหารจัดการเงินทุนของ ศบกด.

คณะกรรมการบริหาร ศบกด. มีความคิดเห็นในด้านการประสานงานจัดหางบประมาณและบริหารจัดการเงินทุนของศูนย์อยู่ในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น (ค่าเฉลี่ย 3.87) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า คณะกรรมการบริหารงาน ศบกด. มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยเช่นกันในประเด็นต่อไปนี้ การประสานงานเพื่อจัดหางบประมาณสนับสนุนแผนงานโครงการและกิจกรรมของศูนย์ (ค่าเฉลี่ย 3.95) และการประสานงานเพื่อบริหารจัดการเงินทุนของศูนย์ (ค่าเฉลี่ย 3.79) (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหาร ศบกด. ด้านการประสานงานจัดหางบประมาณและบริหารจัดการเงินทุนของ ศบกด.

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การประสานงานจัดหางบประมาณ						3.87	0.79	เห็นด้วย
1. หางบประมาณสนับสนุน แผนงานโครงการ	0	6	40	44	45	3.95	0.90	เห็นด้วย
	(0.00)	(4.40)	(29.60)	(32.60)	(33.30)			
2. การบริหารจัดการเงินทุนของศูนย์	0	8	44	51	32	3.79	0.87	เห็นด้วย
	(0.00)	(5.90)	(32.60)	(37.80)	(23.70)			

**2.1.6 ด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของ สบกด. อำนาจความสะดวกแก่เกษตรกร
ในพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรม**

คณะกรรมการบริหาร สบกด. มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น (ค่าเฉลี่ย 4.00) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า คณะกรรมการบริหารงาน สบกด. มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยในประเด็นต่อไปนี้ การดูแลสถานที่ที่ตั้งศูนย์ อยู่ในระดับเห็นด้วย (ค่าเฉลี่ย 4.07) และการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในพื้นที่ อยู่ในระดับเห็นด้วย (ค่าเฉลี่ย 3.94) (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหาร สบกด. ด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของ สบกด. อำนาจความสะดวกแก่ เกษตรกรในพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรม

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	ความ หมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การสนับสนุนอำนาจ ความสะดวกแก่ เกษตรกร						4.00	0.80	เห็นด้วย
1. การดูแลสถานที่ที่ตั้ง ศูนย์	0 (0.00)	6 (4.40)	30 (22.20)	47 (34.80)	52 (38.50)	4.07	0.88	เห็นด้วย
2. การอำนวยความสะดวก	0 (0.00)	6 (4.40)	40 (29.60)	45 (33.30)	44 (32.60)	3.94	0.89	เห็นด้วย

2.2 ด้านการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกร

2.2.1 ด้านการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกรจัดทำข้อมูลประจำตำบล

คณะกรรมการบริหาร ศบกด. มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น (ค่าเฉลี่ย 3.87) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า คณะกรรมการบริหารงาน ศบกด. มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยในประเด็นต่อไปนี้ การสำรวจและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของตำบล (ค่าเฉลี่ย 4.00) การให้บริการข้อมูลแก่เกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 3.86) การชี้แจงแนะนำเกษตรกรให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 3.84) และการร่วมกันกับเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.81) (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหาร ศบกด. ด้านการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกรจัดทำข้อมูลประจำตำบล

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกร						3.87	0.67	เห็นด้วย
1. สำรวจและรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน	1 (0.70)	7 (5.20)	30 (22.20)	50 (37.00)	47 (34.80)	4.00	0.92	เห็นด้วย
2. แนะนำเกษตรกรให้ข้อมูลที่ถูกต้อง	1 (0.70)	4 (3.00)	46 (34.10)	46 (34.10)	38 (28.10)	3.86	0.89	เห็นด้วย
3. ร่วมกันกับเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูล	0 (0.00)	7 (5.20)	45 (33.30)	46 (34.10)	37 (27.40)	3.84	0.89	เห็นด้วย
4. บริการข้อมูลแก่เกษตรกรและหน่วยงาน	0 (0.00)	5 (3.70)	46 (34.10)	50 (37.00)	33 (24.40)	3.81	0.87	เห็นด้วย

2.2.2 ด้านการจัดการถ่ายทอดความรู้

คณะกรรมการบริหาร ศบกด. มีความคิดเห็นในด้านการจัดการถ่ายทอดความรู้อยู่ในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น (ค่าเฉลี่ย 3.76) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า คณะกรรมการบริหารงาน ศบกด.มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยเช่นกันในประเด็นต่อไปนี้ การสำรวจความต้องการด้านการฝึกอบรม ฐาน ฝึกงานและการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร(ค่าเฉลี่ย 3.98) การจัดให้มีการถ่ายทอดความรู้ เช่น การฝึกอบรมฐานแปลงสาธิต (ค่าเฉลี่ย 3.87) และการดำเนินการคัดเลือกและพัฒนาจุดสาธิตและวิทยากรเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.45) (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหาร ศบกด. ด้านการจัดการถ่ายทอดความรู้

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D ความหมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
การถ่ายทอดความรู้						3.76	0.60เห็นด้วย
1. การสำรวจความต้องการ	1 (0.70)	6 (4.40)	32 (23.70)	52 (38.50)	44 (32.60)	3.98	0.90 เห็นด้วย
2. การจัดการถ่ายทอดความรู้	0 (0.00)	5 (3.70)	40 (29.60)	58 (43.00)	32 (23.70)	3.87	0.81 เห็นด้วย
3. การคัดเลือกและพัฒนาจุดสาธิตและวิทยากรเกษตรกร	1 (0.70)	3 (2.20)	74 (54.80)	48 (35.60)	9 (6.70)	3.45	0.68 เห็นด้วย

2.2.3 ด้านสนับสนุนการจัดวิสาหกิจชุมชน

คณะกรรมการบริหาร ศบกด. มีความคิดเห็นในด้านสนับสนุนการจัดวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น (ค่าเฉลี่ย 3.90) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า คณะกรรมการบริหารงาน ศบกด. มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยในประเด็นต่อไปนี้ การจัดหางบประมาณสนับสนุน (ค่าเฉลี่ย 3.96) การจัดให้มีโครงการด้านวิสาหกิจชุมชน (ร่วมกันผลิตร่วมกันจำหน่าย) (ค่าเฉลี่ย 3.90) การสนับสนุนให้เกษตรกรมาร่วมทุนในโครงการด้านวิสาหกิจชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.89) และการประสานส่วนราชการมาให้ความรู้ด้านวิสาหกิจชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.88) (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหาร ศบกด. ด้านสนับสนุนการจัดวิสาหกิจชุมชน

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
สนับสนุนการจัด วิสาหกิจชุมชน						3.90	0.71	เห็นด้วย
1. การจัดหา งบประมาณ	2 (1.50)	2 (1.50)	46 (34.10)	35 (25.90)	50 (37.00)	3.96	0.95	เห็นด้วย
2. การจัดโครงการด้าน วิสาหกิจชุมชน	0 (0.00)	9 (6.70)	38 (28.10)	46 (34.10)	42 (31.10)	3.90	0.92	เห็นด้วย
3. การสนับสนุนให้ เกษตรกรร่วมทุน	0 (0.00)	6 (4.40)	43 (31.90)	46 (34.10)	40 (29.60)	3.89	0.88	เห็นด้วย
4. การประสานส่วน ราชการให้ความรู้	1 (0.70)	9 (6.70)	40 (29.60)	40 (29.60)	45 (33.30)	3.88	0.97	เห็นด้วย

2.2.4 ด้านการเตือนภัยเศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติ

คณะกรรมการบริหาร สบกด. มีความคิดเห็นในด้านการเตือนภัยเศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติอยู่ในระดับเห็นด้วยทุกประการ (ค่าเฉลี่ย 4.04) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า คณะกรรมการบริหารงาน สบกด. มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยในประเด็นต่อไปนี้ การแจ้งเตือนภัยให้แก่ชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.09) การแจ้งข่าวให้สำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่รับผิดชอบทราบเหตุผิดปกติ (ค่าเฉลี่ย 4.03) และการเฝ้าระวังเหตุผิดปกติที่อาจเกิดจากภัยต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 4.03) (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหาร สบกด. ด้านการเตือนภัยเศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติ

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การเตือนภัยเศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติ						4.04	0.57	เห็นด้วย
1. การแจ้งเตือนภัย	1 (0.70)	4 (3.00)	22 (16.30)	63 (46.70)	45 (33.30)	4.09	0.82	เห็นด้วย
2. การแจ้งข่าว	1 (0.70)	3 (2.20)	29 (21.50)	60 (44.40)	42 (31.10)	4.03	0.82	เห็นด้วย
3. การเฝ้าระวังเหตุ	0 (0.00)	1 (0.70)	36 (26.70)	56 (41.50)	42 (31.10)	4.03	0.78	เห็นด้วย

2.2.5 ด้านการรับรองรายงานต่าง ๆ

คณะกรรมการบริหาร ศบกด. มีความคิดเห็นในด้านการรับรองรายงานต่าง ๆ อยู่ในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น (ค่าเฉลี่ย 3.98) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า คณะกรรมการบริหารงาน ศบกด. มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยในประเด็นต่อไปนี้ การตรวจสอบความถูกต้องของรายงาน (ค่าเฉลี่ย 4.12) การสำรวจข้อมูลการเกษตรอื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.96) การรับรองรายงานในเรื่องต่าง ๆ ของศูนย์ (ค่าเฉลี่ย 3.94) และการตรวจสอบความถูกต้องของประสพภัย ค่าเฉลี่ย 3.93) (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13 ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหาร ศบกด. ด้านการรับรองรายงานต่าง ๆ

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การรับรองรายงานต่าง ๆ						3.98	0.66	เห็นด้วย
1. การตรวจสอบความถูกต้อง	0 (0.00)	2 (1.50)	25 (18.50)	63 (46.70)	45 (33.30)	4.12	0.75	เห็นด้วย
2. การสำรวจข้อมูล	2 (1.50)	4 (3.00)	32 (23.70)	56 (41.50)	41 (30.40)	3.96	0.89	เห็นด้วย
3. การรับรองรายงาน	0 (0.00)	8 (5.90)	34 (25.20)	51 (37.80)	42 (31.10)	3.94	0.89	เห็นด้วย
4. การตรวจสอบผู้ประสพภัย	0 (0.00)	7 (5.20)	40 (29.60)	44 (32.60)	44 (32.60)	3.93	0.91	เห็นด้วย

**2.2.6 ด้านการสนับสนุนการสร้างและพัฒนาเครือข่าย ทั้งด้านกลุ่มผู้ผลิต แปรรูป
เครือข่ายการตลาดหรือองค์กรในการสนับสนุนการสร้างและพัฒนาเครือข่าย**

คณะกรรมการบริหาร สบกด. มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น (ค่าเฉลี่ย 3.82) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า คณะกรรมการบริหารงาน สบกด. มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยในประเด็นต่อไปนี้ การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่มผู้ผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.09) การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่มแปรรูป (ค่าเฉลี่ย 3.83) การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.70) และการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรท้องถิ่น อยู่ในระดับเห็นด้วยเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 3.70) (ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.14 ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหาร สบกด. ด้านการสนับสนุนการสร้างและพัฒนาเครือข่าย

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	ความ หมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การสนับสนุน สร้างและ พัฒนาเครือข่าย						3.82	0.63	เห็นด้วย
1. กลุ่มผู้ผลิต	0 (0.00)	1 (0.70)	30 (22.20)	60 (44.40)	44 (32.60)	4.09	0.75	เห็นด้วย
2. กลุ่มแปรรูป	0 (0.00)	6 (4.40)	40 (29.60)	60 (44.40)	29 (21.50)	3.83	0.81	เห็นด้วย
3. ด้านการตลาด	1 (0.70)	8 (5.90)	48 (35.60)	51 (37.80)	27 (20.00)	3.70	0.88	เห็นด้วย
4. การสร้างเครือข่าย องค์กรในท้องถิ่น	4 (3.00)	13 (9.60)	36 (26.70)	49 (36.30)	33 (24.40)	3.70	1.03	เห็นด้วย

2.3 ด้านการประชาสัมพันธ์

2.1.3 ด้านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทุกกิจกรรมของ สบกด. ให้ประชาชนรับทราบและเข้าร่วมกิจกรรม

คณะกรรมการบริหาร สบกด. มีความคิดเห็นใน อยู่ในระดับเห็นด้วยทุกประการ (ค่าเฉลี่ย 3.62) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า คณะกรรมการบริหารงาน สบกด. มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยในประเด็นต่อไปนี้ การประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าว (ค่าเฉลี่ย 3.81) การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์งานศูนย์ฯ (ค่าเฉลี่ย 3.73) การเยี่ยมเยือน พบปะ พูดคุยกับเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.67) การจัดนิทรรศการ (ค่าเฉลี่ย 3.54) และอยู่ในระดับไม่แน่ใจในการแจกเอกสาร แผ่นพับหรือแผ่นปลิว (ค่าเฉลี่ย 3.38) (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหาร สบกด. ด้านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การประชาสัมพันธ์เผยแพร่						3.62	0.66	เห็นด้วย
1. ทางหอกระจายข่าว	3 (2.20)	6 (4.40)	42 (31.10)	46 (34.10)	38 (28.10)	3.81	0.97	เห็นด้วย
2. การจัดกิจกรรม	0 (0.00)	10 (7.40)	47 (34.80)	48 (35.60)	30 (22.20)	3.73	0.89	เห็นด้วย
3. การเยี่ยมเยือน	1 (0.70)	13 (9.60)	43 (31.90)	51 (37.80)	27 (20.00)	3.67	0.93	เห็นด้วย
4. การจัดนิทรรศการ	2 (1.50)	16 (11.90)	44 (32.60)	53 (39.30)	20 (14.80)	3.54	0.93	เห็นด้วย
5. การแจกเอกสาร	5 (3.70)	24 (17.80)	36 (26.70)	55 (40.70)	15 (11.10)	3.38	1.02	ไม่แน่ใจ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

3.1. ปัญหาของคณะกรรมการบริหาร ศบกด.

คณะกรรมการบริหาร ศบกด. ได้ให้ข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานใน ศบกด. ที่รับผิดชอบในด้านต่างๆที่เป็นประโยชน์ในการศึกษา ดังนี้

3.1.1. ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ศบกด.

ผลการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการ ศบกด. มีปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75) เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา พบว่า ปัญหาในเรื่องการสนับสนุนการดำเนินงานของ ศบกด. อำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรในพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมมีปัญหามากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.95) รองลงมาคือ การประสานงานจัดหางบประมาณและบริหารจัดการเงินทุนของ ศบกด. (ค่าเฉลี่ย 3.86) การวางแผนปฏิบัติงาน ศบกด. ร่วมกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 3.80) ปัญหาที่มีอันดับรองลงมาอีก เช่น การประชุมคณะกรรมการบริหาร ศบกด. (ค่าเฉลี่ย 3.75) การกระตุ้นผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.71) และ การจัดทำข้อตกลงร่วมกับเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงาน ศบกด. (ค่าเฉลี่ย 3.45) (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 ปัญหาในการบริหารงาน ศบกด.

ประเด็น	ระดับความสำคัญของปัญหา					\bar{X}	S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
ด้านการบริหารจัดการ						3.75	0.63	มาก
1. การสนับสนุน เกษตรกร ในพื้นที่	1 (0.70)	10 (7.40)	34 (25.20)	40 (29.60)	50 (37.00)	3.95	0.99	มาก
2. ด้านงบประมาณ เงินทุนของ ศบกด.	0 (0.00)	13 (9.60)	38 (28.10)	39 (28.90)	45 (33.30)	3.86	0.99	มาก
3. ด้านการวางแผน ปฏิบัติงาน	0 (0.00)	9 (6.70)	46 (34.10)	43 (31.90)	37 (27.40)	3.80	0.92	มาก

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความสำคัญของปัญหา					\bar{X}	S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
4. การประชุม คณะกรรมการบริหารศูนย์	0 (0.00)	7 (5.20)	43 (31.90)	62 (45.90)	23 (17.00)	3.75	0.79	มาก
5. การจัดทำแผนพัฒนา	0 (0.00)	11 (8.10)	41 (30.40)	58 (43.00)	25 (18.50)	3.71	0.85	มาก
6. การจัดทำข้อตกลงร่วม	0 (0.00)	7 (5.20)	43 (31.90)	62 (45.90)	23 (17.00)	3.45	0.72	มาก

3.1.2. ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกร

ผลการศึกษา พบว่า ในด้านการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.91) เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา พบว่า ปัญหาในการจัดทำข้อมูลประจำตำบลมีปัญหามากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.00) ปัญหาการจัดการถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.89) ปัญหาการสนับสนุนการจัดวิสาหกิจชุมชน การเตือนภัยเศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 3.89) และปัญหาการรับรองรายงานต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.87) (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17 ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกร

ประเด็น	ระดับความสำคัญของปัญหา					\bar{X}	S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกร						3.91	0.66	มาก
1. จัดทำข้อมูลประจำตำบล	2 (1.50)	4 (3.00)	32 (23.70)	51 (37.80)	46 (34.10)	4.00	0.91	มาก
2. จัดการถ่ายทอดความรู้	1 (0.70)	10 (7.40)	33 (24.40)	50 (37.00)	41 (30.40)	3.89	0.95	มาก

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

	ระดับความสำคัญของปัญหา					\bar{X}	S.D	ความ หมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
3. สนับสนุนการจัด วิสาหกิจชุมชน การเตือน ภัย	0 (0.00)	6 (4.40)	37 (27.40)	58 (43.00)	34 (25.20)	3.89	0.83	มาก
4. การรับรองรายงาน ต่าง ๆ	1 (0.70)	9 (6.70)	37 (27.40)	48 (35.60)	40 (29.60)	3.87	0.94	มาก

3.1.3. ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์

ผลการศึกษา พบว่า ในด้านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่มีปัญหายุอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.84) (ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18 ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์

ประเด็น	ระดับความสำคัญของปัญหา					\bar{X}	S.D	ความ หมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การประชาสัมพันธ์ทุก กิจกรรมของ สคบต.ให้ ประชาชนรับทราบและ เข้าร่วมกิจกรรม						3.91		มาก
	1 (0.70)	6 (4.40)	35 (25.90)	65 (48.10)	28 (20.70)	3.84	0.83	มาก

3.2 ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล

ผลการศึกษา พบว่า คณะกรรมการบริหาร ศบกด. มีข้อเสนอแนะเรียงลำดับได้ดังนี้

1) ร้อยละ 56.3 เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงาน ศบกด.

แก่คณะกรรมการ

2) ร้อยละ 39.30 เสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงทุก ศบกด.

3) ร้อยละ 37.00 เสนอแนะให้ทำความเข้าใจกับองค์กรส่วนท้องถิ่นให้เห็นความสำคัญของ ศบกด.

4) ร้อยละ 37.00 เสนอแนะให้มีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณและบุคลากร

5) ร้อยละ 36.30 เสนอแนะให้มีการศึกษาวิจัยประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ศบกด. อย่างจริงจัง

6) ร้อยละ 34.80 เสนอแนะให้จะมีการสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ศบกด. จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง

7) ร้อยละ 31.10 เสนอแนะให้ให้มีสถานที่ตั้ง ศบกด. อยู่ในที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลตำบลอย่างถาวร

8) ร้อยละ 27.40 เสนอแนะให้ปรับปรุงเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ศบกด. ให้ชัดเจน

9) ร้อยละ 27.40 เสนอแนะให้มีการประชาสัมพันธ์งาน ศบกด. อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

10) ร้อยละ 22.20 เสนอแนะให้มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถของคณะกรรมการ ศบกด. อย่างต่อเนื่อง (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19 ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี
การเกษตรประจำตำบล

n = 135		
ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เจ้าหน้าที่ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงาน รมกต. แก่ คณะกรรมการ	76	56.30
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรให้การ สนับสนุนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงทุก รมกต.	53	39.30
3. ควรทำความเข้าใจกับองค์กรส่วนท้องถิ่นให้เห็น ความสำคัญของ รมกต.	50	37.00
4. ควรมีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณและ บุคลากร	50	37.00
5. ควรมีการศึกษาวิจัยประสิทธิผลการปฏิบัติงาน รมกต. จริงจัง	49	36.30
6. ควรจะมีการสนับสนุนการปฏิบัติงานของ รมกต.จาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง	47	34.80
7. ควรให้มีสถานที่ตั้ง รมกต. อยู่ในที่ทำการองค์การบริหาร ส่วนตำบลหรือเทศบาลตำบลอย่างถาวร	42	31.10
8. ควรปรับปรุงเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของ คณะกรรมการ รมกต. ให้ชัดเจน	37	27.40
9. ควรมีการประชาสัมพันธ์งานศูนย์อย่างต่อเนื่อง	37	27.40
10. ควรมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถของคณะกรรมการ รมกต. อย่างต่อเนื่อง	30	22.20

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกรมส่งเสริมการเกษตรได้จัดทำโครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตร โดยการจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เพื่อเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีในลักษณะการบูรณาการและมุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการวิจัย ความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการบริหารงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดตาก ได้จำแนกประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (2) ความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการบริหารงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล และ (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดตาก ปี 2549 จำนวน 59 ศูนย์ ประชากรทั้งหมด 885 ราย การคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 92 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 135 รายใน 9 สบกต. ของ 9 อำเภอ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ (1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป (2) ความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการบริหารงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล และ (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล การทดสอบแบบสัมภาษณ์ ทดสอบความตรงของเนื้อหาและความเชื่อมั่น

โดยนำไปทดสอบกับคณะกรรมการบริหาร สบกด. ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นก่อนที่จะนำไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบ สบกด. ในระดับตำบล นัดหมายคณะกรรมการบริหาร สบกด. โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและอธิบายคำถามและทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ตามจำนวนเป้าหมายที่กำหนด 9 สบกด.ๆ ละ 15 ราย รวม 135 ราย วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของคณะกรรมการบริหาร สบกด.

1) ด้านสังคม คณะกรรมการบริหาร สบกด. ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 43.16 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ตำแหน่งทางสังคมพบว่า เป็นผู้แทนสถาบันเกษตรกร/กลุ่มอาชีพ รองลงมาเป็นผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการฯ ดำรงตำแหน่ง เฉลี่ย 1.7 ปี อาชีพหลักคือการทำนา อาชีพรองคือการเลี้ยงสัตว์ ได้รับข่าวสารการเกษตรจากโทรทัศน์ รองลงมาคือจากวิทยุและหนังสือพิมพ์

2) ด้านเศรษฐกิจ คณะกรรมการบริหาร สบกด. คณะกรรมการบริหาร สบกด. มีรายได้ในภาคการเกษตร เฉลี่ย 64,340.74 บาท รายได้นอกภาคเกษตร เฉลี่ย 34,285.17 บาท แรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 3.19 คนต่อครัวเรือน ร้อยละ 79.30 ไม่มีหนี้สิน ที่มีหนี้สินพบว่า มีหนี้สิน เฉลี่ย 38,918.57 บาท

1.3.2 ความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการบริหาร สบกด.

1) ด้านการบริหารจัดการ คณะกรรมการบริหาร สบกด. มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย เช่น

- การจัดทำข้อตกลงร่วม มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน กำหนดกฎ ข้อระเบียบต่างๆ รวมถึงการบริหารจัดการกองทุน สบกด.
- การประชุมคณะกรรมการ สบกด. เช่น การประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง การร่วมกันพิจารณาโครงการและกิจกรรม การร่วมกันวางแผนปฏิบัติงาน โดยจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน การตรวจสอบและจัดบันทึกการประชุมและการร่วมกันติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ สบกด.

- การกระตุ้นผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำ

แผนพัฒนาด้านการเกษตร ได้แก่ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ร่วมกันวางแผนพัฒนาด้านการเกษตร ช่วยกันแก้ไขปัญหาการผลิต การตลาด ร่วมกันรับผิดชอบแผนพัฒนาด้านการเกษตรและส่งเสริมให้มีการสร้างกระบวนการเรียนรู้

- การวางแผนปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การจัดเวทีชุมชน การจัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรม การถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกร
- การประสานงานจัดหางบประมาณและการบริหารเงินทุน สบกด. ได้แก่ การประสานงานเพื่อจัดหางบประมาณสนับสนุนแผนงาน โครงการและกิจกรรมและการบริหารจัดการเงินทุนของ สบกด.
- การสนับสนุนการดำเนินงาน สบกด.อำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรในพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ การดูแลสถานที่ตั้ง สบกด. การอำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรในพื้นที่

2) ด้านการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกร คณะกรรมการบริหาร สบกด. มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย เช่น

- การสำรวจและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของตำบล การให้บริการข้อมูลแก่เกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การชี้แจง แนะนำเกษตรกรให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับหน่วยงานและร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของตำบล
- การจัดการถ่ายทอดความรู้ เช่น การสำรวจความต้องการฝึกอบรม ฝึกงาน และการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร การดำเนินการคัดเลือกและพัฒนาจุดสาธิตและวิทยากร
- การสนับสนุนการจัดวิสาหกิจชุมชน เช่น การจัดหางบประมาณสนับสนุน จัดให้มีโครงการด้านวิสาหกิจชุมชน(ร่วมกันผลิต ร่วมกันจำหน่าย) การสนับสนุนให้เกษตรกรมาร่วมทุนในโครงการวิสาหกิจชุมชนและการประสานส่วนราชการมาให้ความรู้ด้านวิสาหกิจชุมชน
- การเตือนภัยเศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติ เช่น การแจ้งเตือนภัยให้แก่ชุมชน การแจ้งข่าวให้สำนักงานเกษตรอำเภอทราบเหตุผิดปกติ การเฝ้าระวังเหตุผิดปกติที่อาจจะเกิดจากภัยต่างๆอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากในพื้นที่ฝั่งตะวันตกของจังหวัดตากที่ผ่านมา มีการประสบภัยธรรมชาติทั้งฝนแล้ง น้ำท่วมแมลงระบาดและดินถล่ม การแจ้งการเตือนภัยจึงเป็นสิ่งที่คณะกรรมการ สบกด.ให้ความสำคัญ
- การรับรองรายงานต่างๆของ สบกด. เช่น การตรวจสอบความถูกต้อง

ของการประสพภัย การตรวจสอบความถูกต้องของรายงาน การสำรวจข้อมูลการเกษตรอื่นๆ เนื่องจากเมื่อปี 2547/48 ที่ผ่านมามีภัยต่างๆ เกิดขึ้น เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม แมลงระบาด ทำความเสียหายให้แก่คณะกรรมการ สบกด. และเกษตรกร การรายงานความเสียหายต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน ดังนั้นคณะกรรมการบริหาร สบกด. ต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและต้องรับรองเกษตรกรที่ได้รับความเสียหาย และรายงานถึงผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อขอรับการช่วยเหลือ

- การสร้างและพัฒนาเครือข่าย ทั้งกลุ่มผู้ผลิต แปรรูป เครือข่ายการตลาด หรือองค์กรในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการบริหาร สบกด. มีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย เพราะเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกษตรกรร่วมตัวกันดำเนินการทางธุรกิจและใช้เครือข่ายในการแลกเปลี่ยนสินค้า

3) ด้านการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมของ สบกด.

คณะกรรมการบริหาร สบกด. มีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย เช่น

- การประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าว การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ งานศูนย์ การเยี่ยมเยือนเกษตรกร การจัดนิทรรศการ แต่การแจกเอกสาร แผ่นพับหรือแผ่นปลิวอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากเอกสารดังกล่าวอาจจะไม่ตรงตามความต้องการหรืออาจจะเกิดจากความไม่ถนัดในการอ่านออกเขียนได้หรืออาจจะเกิดจากการแปลความหมายที่ผิดพลาดไม่ตรงกันและสร้างความลำบากกับการทำความเข้าใจกับภาษาวิชาการที่ใช้ในสื่ออื่นๆ

1.3.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการบริหาร สบกด.

1) ปัญหาการบริหารจัดการ คณะกรรมการบริหาร สบกด. พบปัญหาเรียงตามลำดับ ดังนี้

- ปัญหาในเรื่องการสนับสนุนงบประมาณดำเนินงาน
- การอำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรในพื้นที่
- การจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกร
- การจัดทำข้อมูลประจำตำบล
- การจัดการถ่ายทอดความรู้
- การสนับสนุนการจัดวิสาหกิจชุมชน
- การเตือนภัยและการรับรองการรายงานต่างๆ
- การประชาสัมพันธ์

2) ข้อเสนอแนะ คณะกรรมการบริหาร สบกด. ได้ให้ข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

- เจ้าหน้าที่ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงาน สบกด.แก่คณะกรรมการให้มากขึ้น
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรให้การสนับสนุนงบประมาณและวิชาการอย่างต่อเนื่อง
- ทำความเข้าใจเชิงแจ้งแก่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นให้เห็นความสำคัญของ สบกด.
- มีสถานที่ตั้งศูนย์ฯอยู่ในที่ทำการขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลตำบลอย่างถาวร
- มีการประชาสัมพันธ์งานศูนย์
- ปรับปรุงเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ สบกด. ให้ชัดเจน
- มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของคณะกรรมการ สบกด. อย่างต่อเนื่อง

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดตาก พบว่า

2.1. พื้นฐานทั่วไปของคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ

ด้านสังคม ผลการวิจัยพบว่าคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 43.16 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว และส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ตำแหน่งทางสังคมพบว่าเป็นผู้แทนสถาบันเกษตรกร/กลุ่มอาชีพ รองลงมาเป็นผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบล อาชีพหลักคือการทำนา อาชีพรองคือการค้าเลี้ยงสัตว์ ได้รับข่าวสารการเกษตรจากโทรทัศน์ รองลงมาคือจากวิทยุ และหนังสือพิมพ์

ด้านเศรษฐกิจของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ มีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 64,340.74 บาท รายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 34,285.17 บาท ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน

แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการบริหารศูนย์ มีฐานะค่อนข้างดีและมีลักษณะของการเป็นผู้นำ แต่ระดับการศึกษายังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขหรือต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ของธงชัย มากสกุล(2544; 98) พบว่าข้อมูลพื้นฐานด้านสังคม และเศรษฐกิจของคณะกรรมการบริหารศูนย์และเจ้าหน้าที่ที่มีความพร้อมทางสังคม จะมีความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจควบคู่กันและจะเกื้อหนุนให้เกิดแรงศรัทธา ความเชื่อถือในหมู่ชาวบ้านบพ ซึ่งบ่งบอกรวม ไปถึงภาวะการณ้เป็นผู้นำโดยธรรมชาติและมีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินงานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบลอย่างมีนัยสำคัญ

2.2 ความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการบริหาร ศบกด.

2.2.1 ด้านการบริหารจัดการ

คณะกรรมการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น ทั้งนี้เป็นเพราะว่า คณะกรรมการบริหาร ศบกด. มีความขยัน กระตือรือร้นและมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและสามารถบริหารจัดการ การดำเนินงาน ศบกด. ได้ในระดับที่น่าพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อนันต์ ลิลา (2546; 79) พบว่า การบริหารและจัดการ ศบกด. คณะกรรมการได้ยึดถือและปฏิบัติ ได้ดีเกินร้อยละ 75 คือ การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 91.60 การบริหารจัดการศูนย์ ร้อยละ 76.80 แสดงว่าการบริหารจัดการ คณะกรรมการสามารถดำเนินการได้แต่ก็ยังมีความต้องการที่จะได้รับความรู้เพิ่มเติมในด้านของการบริหารจัดการ

2.2.2 ด้านการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกร

คณะกรรมการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกรเป็นเป้าหมายของการก่อตั้ง ศบกด. และเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อเกษตรกร โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของธงชัย มากสกุล (2544;101-102) ที่พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการสนับสนุนและช่วยเหลือจากทางราชการผ่าน ศบกด. และพอใจต่อบทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือในด้านการเกษตร ประกอบกับการที่เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรด้วยตนเอง โดยเสนอความคิดเห็นผ่าน ศบกด.จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานช่วยเหลือเกษตรกร

2.2.3 ด้านการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรม

คณะกรรมการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยเกือบทุกประเด็น เช่น การจัดทำข้อมูล การถ่ายทอดความรู้ การจัดสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน การเตือนภัย การรับรอง รายงานต่างๆ รวมถึงการสร้างเครือข่ายการผลิตและการตลาด แต่การแจกเอกสาร แผ่นพับหรือ แผ่นปลิวซึ่งอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเอกสารดังกล่าวมีเนื้อหาที่ไม่ตรงกับความต้องการหรือไม่เป็นที่สนใจหรือการใช้ข้อความ ภาษาทางวิชาการมากเกินไปอาจจะไม่เหมาะสมกับระดับการศึกษาของคณะกรรมการบริหาร ศบกด. หรืออาจจะเกิดจากความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ของคณะกรรมการบางท่านหรือเกษตรกรส่วนใหญ่ที่ไม่ถนัดในการอ่าน ซึ่งในที่สุดอาจจะคิดรวมไปถึงการนำประโยชน์ของเอกสาร แผ่นพับหรือแผ่นปลิวที่จะนำไปสู่เกษตรกรในพื้นที่ด้วยก็ได้ จากปัญหาดังกล่าวการนำสื่อเอกสาร แผ่นพับ แผ่นปลิว ไปใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร จะต้องคำนึงถึง ประโยชน์ของสื่อ วิธีการใช้ ความสะดวกในการใช้ การสื่อความหมาย รวมถึงการขนส่งให้ถึงผู้ใช้ประโยชน์จากสื่อเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ จินดา ขลิบทอง (2549 ; 53) ที่กล่าวว่าทำอย่างไรที่จะส่งข่าวสารจากแหล่งข่าวไปถึงผู้รับข่าวสาร โดยไม่บิดเบือนหรือการผิดพลาดของข่าวสารน้อยที่สุด แสดงว่าการใช้สื่อ เอกสาร แผ่นพับ แผ่นปลิวในงานส่งเสริมการเกษตรมีความสัมพันธ์ต่อระดับการศึกษาของคณะกรรมการบริหาร ศบกด. และเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง

2.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาที่สำคัญของคณะกรรมการบริหาร ศบกด. มีดังนี้

- การสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานที่ไม่ต่อเนื่อง เช่น งบประมาณในการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกร การจัดการถ่ายทอดความรู้ การเตือนภัย การประชาสัมพันธ์และการพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่คณะกรรมการ ศบกด.
- ความรู้และระดับการศึกษาของคณะกรรมการบริหาร ศบกด.

3. ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการบริหารงานศูนย์บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดตาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะบางประการ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ด้านสังคมและเศรษฐกิจของกรรมการ ศบกด. พบว่า คณะกรรมการ ศบกด. มีความพร้อมในเรื่องของฐานะทางสังคมและสภาพทางเศรษฐกิจเนื่องจากส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน แต่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา

- เห็นควรที่จะได้รับการส่งเสริมให้มีโอกาสได้รับการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้น

3.1.2 ความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการบริหารงาน สบกด. พบว่า

คณะกรรมการบริหาร สบกด. มีความคิดเห็นที่จะให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ให้การสนับสนุน ทั้งองค์ความรู้ วิชาการและงบประมาณที่ต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง ดังนี้

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจะให้การสนับสนุนงบประมาณและการดำเนินงานต่างๆของ สบกด. อย่างต่อเนื่องและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงหลักการบริหารงาน โครงการที่จะต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นลักษณะการบูรณาการ โครงการเพื่อลดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อน ไม่ต่อเนื่องและสิ้นเปลืองงบประมาณ

3.1.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่า ปัญหาที่คณะกรรมการ สบกด. ประสบอยู่และควรได้รับการแก้ไข มีดังนี้

- เจ้าหน้าที่ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงาน สบกด.แก่คณะกรรมการ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และเป็นแนวทางในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

- การสร้างความเข้าใจกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นให้เห็นความสำคัญของ สบกด. เนื่องจากปัจจุบัน การดำเนินงานในพื้นที่ส่วนใหญ่เกิดจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีทั้งแผนงาน โครงการ นวัตกรรมและงบประมาณที่สามารถดำเนินการได้ด้วยตัวเอง แต่ส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นไปในการดำเนินการ โครงการที่เป็นสิ่งก่อสร้าง โครงสร้างพื้นฐาน เช่น อาคาร สำนักงาน ถนน ประปา เป็นต้น ในส่วนด้านการพัฒนาอาชีพจำเป็นต้องมีการนำเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินการ ดังนั้น การชี้แจงแนะนำบทบาทหน้าที่ของ สบกด. ให้ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นได้เข้าใจและเห็นความสำคัญจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

- ควรปรับปรุงเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการ สบกด. ให้ชัดเจน เนื่องจากได้มีการมอบหมายถ่ายโอนภารกิจ สบกด. ให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นไปดำเนินการ ตั้งแต่ปี 2547 ประกอบกับ สบกด. ได้จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี 2542 เป็นระยะเวลามากกว่า 8 ปีแล้ว ดังนั้น การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร สบกด. จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข

- ให้การสนับสนุนพัฒนาความรู้ความสามารถของคณะกรรมการ สบกด.อย่างต่อเนื่อง เป็นการพัฒนาที่นำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบ การศึกษา เพื่อเป็นการเรียนรู้และรับรู้ข่าวสารวิทยาการเทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งจะได้นำไปพัฒนาทั้งตนเองและ สบกด. ในที่สุด

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการบริหารงาน ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดตาก ผู้วิจัยขอให้ออกข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

3.2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการต่อการบริหารงาน ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

3.2.2 ควรศึกษาวิจัยการบูรณาการ โครงการที่มีผลต่อการบริหารงาน ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

3.2.2 ควรศึกษาวิจัยถึงผลกระทบจากการถ่ายโอนภารกิจ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ดำเนินการ

3.2.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของการดำเนินงาน ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

3.2.5 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ที่มีผลต่อการบริหารงาน ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร (2542ก) แนวทางการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
ประจำตำบล กรุงเทพมหานคร ม.ป.พ.
- _____. (2542ข) แนวทางการดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำ ตำบล
กรุงเทพมหานคร ม.ป.พ.
- _____. (2542ค) ผลการดำเนินงาน ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
กรุงเทพมหานคร ม.ป.พ.
- _____. (2542ง) เอกสารประกอบการใช้จ่ายและการดำเนินการจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี
การเกษตรประจำตำบล กรุงเทพมหานคร ม.ป.พ.
- _____. (2543ก) คู่มือการติดตามนิเทศศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
กรุงเทพมหานคร ม.ป.พ.
- _____. (2543ข) นโยบายและแนวทางส่งเสริมการเกษตร ปีงบประมาณ 2543 กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2542ก) มาตรฐานข้อมูลประจำศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
ประจำตำบล กรุงเทพมหานคร ม.ป.พ.
- _____. (2542ข) คู่มือการสำรวจข้อมูลพื้นฐานและความต้องการของครัวเรือนเกษตรกร
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล กรุงเทพมหานคร ม.ป.พ.
- _____. (2542ค) คู่มือทางเลือกกิจกรรมทางการเกษตร ด้านพืช ประมง ปศุสัตว์ และแปรรูป.
กรุงเทพมหานคร ม.ป.พ.
- _____. (2542ง) คู่มือการปฏิบัติงาน โครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตร
กรุงเทพมหานคร ม.ป.พ.
- กั้งสตาล ชัยยศ (2537) “ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดอุดรธานีและ
จังหวัดเลย ที่มีผลต่องานเกษตรสัมพันธ์” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
- เกริกฤทธิ์ วงศ์ดาว (2543) “ความคิดเห็นของเกษตรตำบลต่อการดำเนินงานโครงการปรับโครงสร้าง
และระบบการผลิตการเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- จินดา ขลิบทอง (2549) “ชุดวิชาการสื่อสารเพื่อการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร” สาขาวิชาส่งเสริม
การเกษตรและสหกรณ์ นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- จุมพล นิภาเกษม (2536) “ความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลต่อการดำเนินงาน โครงการปรับปรุงระบบ
แผนและพัฒนาเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- เจริญ งอยจันทร์ศรี (2536) “รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่” ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนา
บริหารศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ฉัตร ชำชอง (2526) “วิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์” ภาควิชาการเศรษฐศาสตร์เกษตร
คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชัยชาญ วงศ์สามัญ. (2543) *การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยด้วยโปรแกรม SPSS FOR WINDOW*
ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น : ขอนแก่นการพิมพ์
- เชาวลิต นาคสุวรรณ (2536) “ทัศนคติของเกษตรกรตำบลต่อการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร
ระดับอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันตก” วิทยานิพนธ์
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ดำรงฤทธิ์ หลอดคำ (2540) “ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงาน โครงการปรับโครงสร้างและ
ระบบการผลิตการเกษตรในจังหวัดหนองบัวลำภู” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ถนอมพรรณ สืบจากดี (2540) “ความรู้และหน้าที่บทบาทที่เป็นจริงของเกษตรกรตำบลในภาคกลาง
ตามโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยา
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ธงชัย มากสกุล (2544) “ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี
การเกษตรประจำตำบลในจังหวัดสุโขทัย” วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- นืออน กลิ่นรัตน์ (2525) *จิตวิทยาสังคมเบื้องต้น* ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- บุญชม ศรีสะอาด (2532) *วิธีทางสถิติสำหรับการวิจัย* กรุงเทพมหานคร เจริญผล
- บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2536) “การปฏิบัติงานของเกษตรกรตำบลในภาคใต้” สำนักงานส่งเสริมและ
ฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- บุบผา มงคลศิลป์ (2524) “การใช้วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ประนอม โคตัน (2533) “ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีต่อโครงการปรับปรุงระบบแผนและพัฒนาเกษตรกร” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปริมาณ ปิ่นลี้ (2542) “ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ปรีชา ดวงศศิธร (2532) “ความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลที่มีต่อการปฏิบัติงานของฝ่ายวิชาการของสำนักงานเกษตรจังหวัดในภาคตะวันตกของประเทศไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ปัญญาพล บุญชู (2536) “ความหมาย แนวคิด และภาพรวมของสถานภาพปัจจุบันของการส่งเสริมการเกษตรในภูมิภาคต่างๆ ของโลก” วารสารเกษตรศาสตร์ ปีที่ 14 ฉบับที่ 1
- พรรณวดี สายสวรรค์ (2537) “ความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลในเขตชลประทานต่อระบบการเกษตรจังหวัดชัยนาท” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ภูวดล จันทร์สร (2539) “ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรโดยวิธีใช้เทพบันที่เสี่ยงผ่านหอกระจายข่าวในจังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2543) “การวิจัยขบวนการดำเนินงานของศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล” รายงานผลการวิจัยระยะที่ 1 กรุงเทพมหานคร (อัดสำเนาเย็บเล่ม)
- โยธิน ศันสนยุท และ จุมพล พูลภัทรชีวิน (2539) *จิตวิทยาสังคม* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ส่งเสริมวิชาการ
- ลำควน ชันช้อน (2546) “ความคิดเห็นต่อบทบาทในงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรตำบลในจังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- วรินทร์ ภูผา (2543) “ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิต การเกษตรในจังหวัดมหาสารคาม” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- วิชัย ศรีโพธิ์งาม (2544) “ความคิดเห็นของผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบลต่อการดำเนินงานของศูนย์ในจังหวัดเชียงใหม่” การค้นคว้าอิสระ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วิรัชฎ์ คงคะจันทร์ (2524) *หลักการส่งเสริมการเกษตร* พิมพ์ครั้งที่ 2 ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- วิระศักดิ์ ประพิตรภา (2538) “บทบาทในการปฏิบัติงานของเกษตรกรตำบลในจังหวัดสุรินทร์ ตามโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ, จำรัส ดั่งสุวรรณ และ จูติพงษ์ ธรรมมานุสรณ์. (2522) *จิตวิทยาสังคม* กรุงเทพมหานคร ชัยศิริการพิมพ์
- สอิสร้ โบราณ (2538) “บทบาทที่เป็นจริงของเกษตรกรตำบลในโครงการสนับสนุนแผนการผลิต ของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุกรีพ พิพิฑกุล (2524) “ความคิดเห็นของผู้บริหารหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สุชา จันทน์เอม (2524) *จิตวิทยาสังคม* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- สุภาพ บุญรัตน์ (2536) “ทัศนคติของเกษตรกรตำบลต่อระบบส่งเสริมการเกษตรใน 4 จังหวัดชายแดน ภาคใต้” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุรางค์ จันท์เอม (2525) *จิตวิทยาสังคม* กรุงเทพมหานคร อักษรบัณฑิต
- สำนักงานเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด (2542) “รายงานผลการดำเนินงานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล ร้อยเอ็ด”: (เอกสารอัดสำเนาเย็บเล่ม)
- สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2543) “รายงานผลการดำเนินงานศูนย์ถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ขอนแก่น”: (เอกสารอัดสำเนาเย็บเล่ม)

- สำเร็จ จันทรสวรรณ และ สุวรรณ บัวทวน (2537) *สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์*
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อนันต์ คาโลดม (2538) “ทิศทางการวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร” เอกสารประกอบการสัมมนา
 วิชาการระดับชาติ (เอกสารอัดสำเนา)
- อนันต์ ธิลา (2546) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการ
 และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดนครปฐม” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
 สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา
- อัญญา ดวงปัญญา (2529) “ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลใน 4 จังหวัดภาค
 ตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีต่อโครงการปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตรของประเทศไทย”
 วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เอกชัย โอเจริญ และ ฐวนันท์ พานิชโยทัย (2540) พัฒนาการระบบส่งเสริมการเกษตรของ
 ประเทศไทย กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์กองเกษตรสัมพันธ์ กรมส่งเสริมการเกษตร
- Cronbach, Lee J. (1960) *Essentials of Psychological Testing* New York : Harper & Row,
 Publishers อังโน สำเร็จ จันทรสวรรณ และ สุวรรณ บัวทวน (2537) *สถิติสำหรับการ
 วิจัยทางสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*

ภาคผนวก

ภาคผนวก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการบริหารศูนย์บริการและ
ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดตาก

เลขที่แบบสัมภาษณ์ □ □ □

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอด
เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

1. เพศ (1) ชาย
 (2) หญิง
2. อายุปี
3. สถานภาพการสมรส
 (1) โสด
 (2) สมรส
 (3) หย่า,หม้าย
4. ระดับการศึกษา
 (1) ประถมศึกษา
 (2) มัธยมศึกษาตอนต้น
 (3) มัธยมศึกษาตอนปลาย
 (4) ระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า
 (5) อื่น ๆ (ระบุ)
5. สถานะทางสังคม ดำรงตำแหน่ง
 (1) ผู้แทน อบต.
 (2) ผู้แทนสถาบันเกษตรกร/กลุ่มอาชีพ
 (3) อาสาสมัครเกษตร
 (4) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
 (5) อื่น ๆ (ระบุ)

6.ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง (ตามข้อ 5)ปี

- (1) 4
 (2) 3
 (3) 2
 (4) 1
 (5) น้อยกว่า 1

7. การประกอบอาชีพหลัก

- (1) ทำนา
 (2) ทำไร่
 (3) ทำสวน
 (4) เลี้ยงสัตว์
 (5) อื่น ๆ (ระบุ).....

8. การประกอบอาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- (1) ทำนา
 (2) ทำไร่
 (3) ทำสวน
 (4) เลี้ยงสัตว์
 (5) อื่น ๆ (ระบุ).....

9.รายได้ของครอบครัวมาจาก

- (1) ในภาคเกษตรบาท/ปี
 (2) นอกภาคเกษตร.....บาท/ปี

10. แรงงานในครัวเรือน จำนวน คน

11. ท่านมีหนี้สินหรือไม่ ไม่มี มี(ระบุ)..... บาท

12. ท่านได้รับข่าวสารการเกษตรจากแหล่งใดบ้าง

- (1) หอกระจายข่าว
 (2) โทรทัศน์
 (3) วิทยุ
 (4) หนังสือพิมพ์
 (5) เพื่อนบ้าน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

ประจำตำบล จังหวัดตาก

ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการบริหารงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
<p>ด้านการบริหารจัดการศูนย์ฯ</p> <p>การจัดทำข้อตกลงร่วมกับแนวทางการบริหารงานศูนย์ฯ</p> <p>1. การกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน</p> <p>2. การกำหนด ข้อกำหนด กฎระเบียบต่างๆ ในการทำงานร่วมกัน</p> <p>3. การบริหารจัดการกองทุนศูนย์ฯ</p> <p>การประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ</p> <p>4. การประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์อย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง</p> <p>5. การร่วมกันพิจารณา โครงการและกิจกรรมลงสู่พื้นที่</p> <p>6. การร่วมกันวางแผนปฏิบัติงาน โดยจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน</p> <p>7. การตรวจสอบและจัดบันทึกการประชุมทุกครั้ง</p> <p>8. การร่วมกันติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศูนย์ทุกครั้ง</p> <p>การกระตุ้นผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร</p> <p>9. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ร่วมกันวางแผนพัฒนาด้านการเกษตร</p> <p>10. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ช่วยกันแก้ไขปัญหาการผลิตให้แก่เกษตรกร</p>						

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการบริหารงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
11. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการแก้ไขปัญหา ด้านการตลาด						
12. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ร่วมมือกันรับผิดชอบ แผนพัฒนาด้านการเกษตร						
13. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสร้าง กระบวนการเรียนรู้ การวางแผนปฏิบัติงานศูนย์ฯร่วมกับบุคคลและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง						
14. การร่วมกับตัวแทนหมู่บ้าน เกษตรกร จัดเวที ชุมชน						
15. การร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำ แผนงาน โครงการและกิจกรรม						
16. การร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการถ่ายทอด ความรู้ด้านต่างๆสู่เกษตรกร ประสานงานจัดหางบประมาณและบริหารจัดการ เงินทุนของศูนย์						
17. การประสานงานเพื่อจัดหางบประมาณสนับสนุน แผนงาน โครงการและกิจกรรมของศูนย์						
18. การประสานงานเพื่อบริหารจัดการเงินทุนของ ศูนย์ฯ การสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ฯ อำนวย ความสะดวกแก่เกษตรกรในพื้นที่ ในการดำเนิน กิจกรรม						
19. การดูแลสถานที่ที่ตั้งศูนย์ฯ						
20. การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในพื้นที่						

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการบริหารงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
<p>การจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกร</p> <p>จัดทำข้อมูลประจำตำบล</p> <p>21. การสำรวจและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของตำบล</p> <p>22. การชี้แจง แนะนำเกษตรกรให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>23. การร่วมกันกับเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของตำบล</p> <p>24. การให้บริการข้อมูลแก่เกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>จัดการถ่ายทอดความรู้</p> <p>25. การสำรวจความต้องการด้านการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน ฝึกงาน และการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร</p> <p>26. การดำเนินการคัดเลือกและพัฒนาจุดสาธิตและวิทยากรเกษตรกร</p> <p>27. การจัดให้มีการถ่ายทอดความรู้ เช่น การฝึกอบรม ศึกษาดูงาน แปลงสาธิต</p> <p>สนับสนุนการจัดวิสาหกิจชุมชน</p> <p>28. การจัดให้มีโครงการด้านวิสาหกิจชุมชน(ร่วมกันผลิต ร่วมกันจำหน่าย)</p> <p>29. การสนับสนุนให้เกษตรกรมาร่วมทุนในโครงการด้านวิสาหกิจชุมชน</p> <p>30. การประสานส่วนราชการมาให้ความรู้ด้านวิสาหกิจชุมชน</p> <p>31. การจัดหางบประมาณสนับสนุน</p>						

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการบริหารงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
<p>การเตือนภัยเศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติ</p> <p>32.การแจ้งเตือนภัยให้แก่ชุมชน</p> <p>33.การแจ้งข่าวให้สำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ รับผิดชอบทราบเหตุผิดปกติ (เช่นภัยธรรมชาติ ภัย ศัตรูพืช สัตว์ ประมงและภัยเศรษฐกิจอื่นๆ</p> <p>34.การเฝ้าระวังเหตุผิดปกติที่อาจเกิดจากภัยต่างๆ อย่างต่อเนื่อง</p> <p>การรับรองรายงานต่าง ๆ</p> <p>35.การตรวจสอบความถูกต้องของการรายงาน</p> <p>36.การรับรองรายงานในเรื่องต่างๆของศูนย์ฯ</p> <p>37.การตรวจสอบความถูกต้องของประสพภัย</p> <p>38.การสำรวจข้อมูลการเกษตรอื่นๆ</p> <p>สนับสนุนการสร้างและพัฒนาเครือข่าย ทั้งด้าน กลุ่มผู้ผลิต แปรรูป เครือข่ายการตลาดหรือองค์กรใน ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง</p> <p>39.การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่มผู้ผลิต</p> <p>40.การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่มแปรรูป</p> <p>41.การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการตลาด</p> <p>42.การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายของค์กรในท้องถิ่น</p> <p>การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทุก กิจกรรมของศูนย์ให้ประชาชน รับทราบและเข้าร่วม กิจกรรม</p> <p>43.การประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าว</p> <p>44.การจัดนิทรรศการ</p>						

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการบริหารงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
45.การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์งานศูนย์ฯ						
46.การเยี่ยมชม พบปะ พุดคุยกับเกษตรกร						
47.การแจกเอกสาร แผ่นพับหรือแผ่นปลิว						

เห็นด้วยอย่างยิ่ง 5 คะแนน เห็นด้วย 4 คะแนน ไม่แน่ใจ 3 คะแนน ไม่เห็นด้วย 2 คะแนน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 คะแนน

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ

ท่านเห็นว่า ปัญหาในการบริหารงานศูนย์ฯเกิดจากข้อกำหนดเหล่านี้มากน้อยเพียงใด

ประเด็นปัญหา	ระดับความคิดเห็น					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
<p>ด้านการบริหารจัดการศูนย์ฯ</p> <p>1. การจัดทำข้อตกลงร่วมกับเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานศูนย์ฯ</p> <p>2. การประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ</p> <p>3. การกระตุ้นผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร</p> <p>4 การวางแผนปฏิบัติงานศูนย์ฯร่วมกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>5. ประสานงานจัดหางบประมาณและบริหารจัดการเงินทุนของศูนย์</p> <p>6. การสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ฯ อำนาจความสะดวกแก่เกษตรกรในพื้นที่ ในการดำเนินกิจกรรม</p> <p>การจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกร</p> <p>7. จัดทำข้อมูลประจำตำบล</p> <p>8. จัดการถ่ายทอดความรู้</p> <p>9. สนับสนุนการจัดวิสาหกิจชุมชน การเตือนภัยเศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติ</p> <p>10. การรับรองรายงานต่าง ๆ</p> <p>สนับสนุนการสร้างและพัฒนาเครือข่าย ทั้งด้านกลุ่มผู้ผลิต แปรรูป เครือข่ายการตลาดหรือองค์กรในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง</p> <p>การประชาสัมพันธ์เผยแพร่</p> <p>11. ประชาสัมพันธ์ทุกกิจกรรมของศูนย์ฯให้ประชาชน รับทราบและเข้าร่วมกิจกรรม</p>						

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า ปัญหาในการบริหารงานศูนย์ฯ น่าจะเกิดจากสิ่งเหล่านี้

ประเด็นปัญหา	ระดับความคิดเห็น					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
12. เพศ						
13. อายุ						
14. ระดับการศึกษา						
15. สภาพการสมรส						
16. สถานะทางสังคม						
17. ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง						
18. การประกอบอาชีพ						
19. รายได้						
20. แรงงานในครัวเรือน						
21. หนี้สิน						
22. การรับข่าวสารการเกษตร						
23. พาหนะในการเดินทาง						

ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ

- เจ้าหน้าที่ควรมีความรู้และให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานศูนย์ฯ แก่คณะกรรมการ
- ควรมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถของคณะกรรมการศูนย์ฯ อย่างต่อเนื่อง
- ควรปรับปรุงเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการศูนย์ฯ ให้ชัดเจน
- ควรทำความเข้าใจกับองค์กรส่วนท้องถิ่นให้เห็นความสำคัญของศูนย์ฯ
- ควรให้มีสถานที่ตั้งศูนย์ฯ อยู่ในที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลตำบล
- ควรจะมีการสนับสนุนการปฏิบัติงานของศูนย์ฯ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง
- ควรจะมีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณและบุคลากร
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงทุกศูนย์ฯ
- ควรมีการศึกษาวิจัยประสิทธิผลการปฏิบัติงานศูนย์ฯ อย่างจริงจัง
- ควรมีการประชาสัมพันธ์งานศูนย์ฯ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายบุญยืน สิทธิบาล
วัน เดือน ปีเกิด	28 มิถุนายน 2501
สถานที่เกิด	อำเภอแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขา การพัฒนาชุมชน สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร พ.ศ. 2534 วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขา เทคโนโลยีการเกษตร สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร พ.ศ. 2536
สถานที่ทำงาน	กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดตาก อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร 6ว